

**משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי
הפיקוח על תכניות לימודים ייחודיות**

שם ביה"ס/המוסד: העמית ראשון לציון
שם התכנית הייחודית: יחסים בין לאומיים
תחום הדעת: מדעי החברה
מספר יחידות הלימוד: 2
סמל מוסד: 470963

תכנית לימודים ייחודית

יחסים בינלאומיים

(2יה"ל)

תשע"ב

דצמבר 2011

**תכנית זו מתבססת על התכנית הראשונית שנכתבה על ידי
אורנה ירקון ומיכה גלבוש ונערכה מחדש על ידי מרק אלדד
ויפה בלונד**

תוכן עניינים

1. כללי עמ' 2-3
2. רציונל התכנית עמ' 3
3. מטרות כוללניות עמ' 4-5
4. מטרות אופרטיביות כלליות עמ' 5-6
5. התוכנית כמענה לצרכי תלמידים, מורים והחברה עמ' 7-8
6. דרכי הוראה – למידה עמ' 9-11
7. דרכי הערכה עמ' 12
8. מספר יחידות הלימוד בתכנית עמ' 13
9. פירוט התכנית: נושאים, שעות לימוד, מטרות, מושגים, דרכי למידה, ביבליוגרפיה ודרכי הערכה עמ' 14-50
10. רשימת מושגי יסוד ביחב"ל עמ' 51-55
11. רשימת ביבליוגרפיה עמ' 56-65
12. נספחים עמ' 66-75

תוכנית לימודים ייחודית ביחסים בינלאומיים (2 יח"ל)

1. כללי :
תוכנית הלימודים ביחב"ל נלמדת בקריית חינוך "העמית" בראשון לציון מאז פיתוחה בשנת 1994 .
התוכנית עברה עדכון בשנת 2002 . התוכנית המוצעת כאן אינה תוכנית לימודים חדשה אלא עדכון של התוכנית הקיימת.

תוכנית הלימודים ביחב"ל הינה תוכנית לימודים ברמה גבוהה שבה נדרשים התלמידים לרמות גבוהות של הבנה, ניתוח ויישום של חומר הלימוד. התוכנית המוצעת מתבססת על התוכנית הקודמת מבחינת הרציונל והתכנים אולם כוללת מספר שינויים:

א. תוכנית לימוד יחב"ל – כתכנית לימוד פתוחה

הרציונל – לאפשר במהלך השנים ללמד נושאים אקטואליים, כמו מלחמות, משברים, חתימת הסכמי שלום וכד'.

לימוד נושאים אקטואליים שיחדדו לתלמיד הלומד יחב"ל טוב יותר את חומר הלימוד וממחיש מקרוב ניתוח אירועים אלו, ובכך תורם ליישום טוב יותר של המושגים והתיאוריות שלמד. הנושאים החדשים יתואמו בכל שנה עם האגף לפיתוח תוכניות לימודים ייחודיות בצרוף רשימת הנושאים, ביבליוגרפיה ומושגים. היקף שעות משוער כ - 5 ש'.

ב. לימוד יחסים בינלאומיים בצרוף מקצוע כלכלה או מדע המדינה.

הרציונל – מתן אפשרויות יתר לבחירה לתלמידי ביה"ס המבקשים ללמוד מקצועות אלו ביחד עם לימודי יחב"ל. ליבת תוכנית היחב"ל מבוססת על שני תחומי דעת עיקריים, כלכלה ומדע המדינה. דוגמאות לנושאים משני תחומי הדעת מתוך התכנית המעודכנת מופיעות בנספח. הדבר מאפשר קבלת מספר תלמידים רב יותר למגמת יחב"ל.

ביה"ס מלמד בכיתה י' את תלמידי היחב"ל במשך שנה, העשרה הן במדע מדינה והן בכלכלה. ביה"ס מביא את תלמידי היחב"ל בכיתה יא' לאפשרות בחירה של אחד ממקצועות אלו בשילוב עם יחב"ל.

ג. העבודות המעמיקות שיוגשו

בכיתה יא:

התלמידים יגישו 2 עבודות מעמיקות :

סמסטר א: ניתוח מאפייני העוצמה של מדינה במזה"ת

סמסטר ב: תהליך קבלת ההחלטות והדגמתו עפ"י אירוע נלמד

בכיתה יב:

סמסטר א: עבודת חקר נתוח אחת ממלחמות ישראל

סמסטר ב: מצגת - יישום הלימוד של מושגים ומודלים ביחב"ל בהצגת נושאים כמו:

מלחמה, גרעין, גבולות ועוד.

ד. שינוי מיקום לימוד משפט ההומניטארי בינלאומי

הרציונל – לימוד המשפט ההומניטארי הבינלאומי יפוצל לשני חלקים:

בחלק א' של תוכנית הלימוד, יילמד נושא משפט ההומניטארי בינלאומי לאחר לימוד נושא – מלחמה. התלמידים ילמדו על האמנות והארגונים הבינלאומיים של המשפט ההומניטארי הבינלאומי.

בחלק ב' של תוכנית הלימוד, יילמד נושא משפט ההומניטארי לאחר לימוד נושא – מלחמות ישראל. כך יוכל התלמיד להבין ולהתמודד טוב יותר עם המשפט ההומניטארי הבינלאומי במזרח התיכון שעיקר יישומו של הנושא הוא בעת פרוץ מלחמות, סכסוכים ומשברים בין מדינות.

ה. שינוי משקל הציון בכיתה יא' – בחישוב ציוני התלמיד

הרציונל – מתן משקל נוסף לציוני התלמיד בכיתה יא'. בביה"ס נהוג היה לתת 10% לציוני כיתה יא'. השינוי יהיה מתן 20% בכיתה יא' ובכך ייתן משקל יתר להישגי התלמיד בכיתה יא'. משקל הציון בכיתה יב' – 80% (השינוי מתבצע כבר בשנת תשס"ט). קבלנו את המלצת המשרד לשינוי זה בפגישה מתאריך 29.10.2008.

הכרת היחסים הבינלאומיים כתחום מדעי צעיר יחסית, המגשר בין דיסציפלינות וגישות שונות לשם הבנה וניתוח של תופעות ותהליכים פוליטיים במערכת הבינ"ל, וכן התייחסות לגורמי יציבות ושינוי ביחב"ל.

פרוט: נוכח העובדה שתחום היחסים הבינלאומיים, הינו תחום מדעי חדש לתלמידים התיכון, הרי עליהם לעשות הכרה ראשונית ובסיסית עימו, ולראותו בנפרד מלימוד ההיסטוריה. מצד אחר, הכרות זו תעשה תוך מודעות לאילוצים ולבעיות המחקריות בפניהן ניצב חוקר היחסים הבינלאומיים.

3. מטרות כוללניות

- א. הכרה והבנה של המסגרת המושגית – תיאורטית. פירוט: המגמה להביא את התלמיד לרכישת הכלים האנאליטיים הנדרשים ללימוד, הבנה ועיסוק בתחום זה. במכלול חומר הלימוד יוצגו בפני התלמיד המודלים התיאורטיים העיקריים וגישות המחקר של הסוגיות הבסיסיות של היחסים הבינלאומיים. כן ירכשו התלמידים מיומנויות בניתוחן של הסוגיות הבסיסיות של היחב"ל ובכלל זה שיקולי מוסר מול ריאליזם מדיני, מורכבות המושג אינטרס לאומי. ריבונות מול תלות גומלין בינלאומית, אמצעים אלימים לביצוע מדיניות חוץ (מלחמה) מול אמצעים בלתי אלימים (דיפלומטיה, תעמולה, שימוש בכלכלה וכד'). במסגרת הלימודים יתמודדו התלמידים עם חומר מחקרי ברמה גבוהה. בחומר הלימוד יוצגו גישות ואסכולות שונות, ולעיתים אף מנוגדות. אי – לכך, יוכל התלמיד למצוא במקרים אחדים דעות והגדרות סותרות בנוגע לתופעה מסוימת, אין ביחב"ל "פתרונות בית ספר" ויש הרבה שאלות ללא פתרון חד וחלק. אין הכרח לנסות וליישב את הסתירות, חשוב להבין, כי ערכן ותוקפן של אלה אינם נפגעים בשל המחלוקות. אדרבא, המגמה היא שבאמצעות הניגודים והעיונות אף יועמק הדיון החשיבה וההבנה של הסוגיות הנלמדות. חשוב לפתח חשיבה ביקורתית אצל התלמיד ולעודדו ליטול חלק בויכוח בין גישות פילוסופיות שונות. (ריאליזם מדיני מול ליברליזם או אידיאליזם).
 - ב. שילוב בין המימד התיאורטי – הגותי לבין זה האמפירי במסלול היחסים הבינלאומיים. הפרוט: הדגש יהיה בהבאתו של התלמיד לכלל תודעה והבנת התשתית הפילוסופית הגותית והמושגית, המתייחסת למערכת היחסים הבינלאומיים על תת-המערכות שבתוכה. ובכלל זה ההיבטים המבניים, דפוסי ההתנהגות, וכללי המשחק שבתוכה, חלק זה מהווה תשתית חיונית המעניקה לתלמידים מרחב ראייה רחב ומקיף של הסדר העולמי בכלל, והיחסים הבינלאומיים בפרט. בתוך כך יתחקה התלמיד אחר המשכיות ושינוי הסדרי עולם משתנים, הסיבות לשינוי, כמו גם הגורמים הדומיננטיים המעצבים את הסדר העולמי.
 - ג. מיקומם הגיאופוליטי ומעמדם הבינלאומי של תת המערכות השונות במכלול מערכת הבינלאומית, ומערכת אזוריים ותת מערכות שונות של היחב"ל מעבר לסביבה המזרח תיכונית. פירוט: אך טבעי הוא שהתלמיד אמור להכיר את סביבתו הקרובה ואת המתרחש במדינתו. באמצעות תכנית לימודים זו ירחיב התלמיד את תחום התעניינותו אל מעבר לסביבתו הקרובה. התלמיד יכיר בנוסף גם שחקנים מדינתיים ולא מדינתיים, ובתוך כך ילמד תהליכים מבניים ואזוריים שונים במערכת היחסים הבינלאומיים, הדגמה לתיאוריות השונות ולהיבטים השונים של הסדר העולמי כמו: מעמדו הבינלאומי של האיחוד האירופי, ועוד. לימוד זה ירחיב את אופקיו התרבותיים ויתרום לפיתוח אישיותו אל מעבר לתחום הספציפי הנלמד.
 - ד. הצגה וניתוח של עמדות ותפיסות מגוונות והתעמקות מחשבתית בדינאמיקת היחסים הבינלאומיים במזרח התיכון ובכלל זה יחסי ישראל-ערב. כמו כן תהיה התייחסות למדיניות החוץ של מדינת ישראל בכללותה.
- פירוט: נושאים אלה יילמדו בשנת הלימודים האחרונה, שבה יעסוק התלמיד בשאלת המורכבות של היחסים הבינלאומיים במזרח-התיכון, תוך התמקדות ביחסי ישראל-ערב ומדיניות החוץ של ישראל. למידת תחום זה מהווה הרחבה והעמקה של התיאוריות שנלמדו בשנה הראשונה במגמה להעניק פרספקטיבה כוללת על המזרח-התיכון ועל מדיניות החוץ של ישראל במכלול המערכת העולמית ובסדרי העולם המשתנים.

יודגש כי, למידת נושאים אלה לא תעשה מזווית הראייה המחקרית של לימודי ההיסטוריה, אלא יושם דגש על התהליך המדעי שבבסיסו תאור העובדות והסברן מתוך מגמה לאפשר חיזוי וניבוי של מהלכים עתידיים.

במכלול היעדים שצוינו לעיל ניתן להגיע גם להזדהות רגשית וערכית עם קשייה של מדינת ישראל כשחקן בינלאומי, מתוך ראייה רב צדדית ומפרספקטיבה כוללת, ולא רק ראייה פוליטית והמבוססת על אמצעי התקשורת ומהתרשמויות חלקיות, אליהן נחשף התלמיד.

במסגרת לימוד נושאי מדיניות החוץ של ישראל ינותחו סוגיות כמו: קביעת מדיניות החוץ של ישראל ביחס לארה"ב, האיחוד האירופי, תהליכי קבלת החלטות, דוקטרינות הביטחון של ישראל. ישראל בין משברים-מלחמות-הסדרים ושלוה, דמוגרפיה, נשק להשמדה המונית, גבולות ירושלים ומים.

לאור היעדים שהוצגו לעיל, ובשילוב אמצעי ודרכי ההוראה שיצוינו בהמשך, תשתפר יכולתו של התלמיד "לקרוא בין השורות", בין אם המדובר במאמר עיתונאי, טקסט לימודי כתוב או מאמר מדעי בתחום היחסים הבינלאומיים. אם כן, לפנינו, תכנית שבה גלומות מטרות מהיבטים שונים – קוגניטיביים ערכיים וגם רגשיים, שמלווה אותם רכישת מושגי היסוד ומיומנות חקר היחסים הבינלאומיים כתחום לימודי דינמי.

4. מטרות אופרטיביות כלליות :

א. מטרות בתחום הקוגניטיבי :

- הקניית יסודות חשיבתיים ומסגרת מושגית בסיסית לניתוח והבנה של אירועים ותהליכים פוליטיים המתרחשים בזירה הבינ"ל.
- פיתוח היכולת היישומית של המושגים הבסיסיים שנרכשו בעיקר בהקשר המזרח תיכוני תוך התמקדות בסכסוך ישראל – ערב, המדיניות החוץ של ישראל בסדרי עולם משתנים.
- שיפור יכולתו של התלמיד להסיק מתוך טקסטים ומאמרים ולזהות רכיבים וקשרים בין טקסטים ובתוך טקסטים.
- התלמיד יתמודד עם חומר מחקרי, דבר שיביא להתפתחותו כלומד עצמאי המנתח נתונים מחקריים.
- התלמיד ידע להבחין בין אסכולות שונות ואף מנוגדות ולהתייחס לקיומן של מספר זוויות ראייה ביחסים הבינ"ל – ולמספר אפשרויות שונות ומגוונות לניתוח אירוע.
- התלמיד ידע להתמודד עם סוגיות בסיסיות של היחסים הבינ"ל מתוך שיקולים של מוסר מול ריאל פוליטיק, אינטרסים לאומיים מול אינטרסים רב לאומיים, ריבונות מול תלות בינ"ל, אמצעים אלימים לביצוע מדיניות חוץ (מלחמה) מול אמצעים בלתי אלימים (דיפלומטיה, תעמולה).

ב. מטרות בתחום הערכי רגשי

- התלמיד יפתח הזדהות עם מדינת ישראל, קשייה והתמודדתה במערכת הבינ"ל וזאת על סמך ראייה רב צדדית וניתוח ולא רק על סמך השקפה פוליטית (חד צדדית) או התרשמות מאמצעי תקשורת שונים.
- תוכנית הלימודים הייחודית תתרום להתפתחות תלמיד אקטיבי, מתעניין באירועים סביבו, במדינה וביחסיה עם הסביבה הקרובה ועם העולם.

- צורת הלימוד ואירועים מיוחדים שונים כמו סימולציות של ועידות, דיונים ומשברים יפתחו רגישויות ועניין בנעשה בעולם ובסביבה ויצרו גם מחוייבות והזדהות של התלמיד במישור האישי והלאומי.
- התלמיד יפתח הבנה של מורכבות היחב"ל והדיפלומטיה, של הצורך ליצור בישראל דרג מקצועי מיומן העוסק במקצוע הדיפלומטיה והניחן בכישורים הנדרשים כמו השכלה מקצועית רחבה בתחומים שונים ומגוונים (היסטוריה, גיאוגרפיה, כלכלה, מדע המדינה, לימודי שפות ..).

ג. פיתוח מיומנויות

- התלמיד יפתח מיומנויות בניתוח הסוגיות הבסיסיות של היחסים הבינ"ל.
- התלמיד יפתח מיומנויות לתכנון יעיל לטווח רחוק – תכנון העמידה במטלות השונות (עבודות, מצגת) יתרום לעקביות, התמדה ותכנון עבודה רציפה תוך עמידה בלוח זמנים..
- התלמיד יפתח מיומנויות שונות המסייעות להכנת המטלות השונות : חלוקת עבודה בקבוצות, בניית מצגות במחשב, קריאת גרפים וניתוח נתונים סטטיסטיים שונים, עמידה ונשיאת דברים מול קהל, התמודדות עם ביקורת של עמיתים ושל מורים, יצירתיות .

5. התכנית כמענה לצרכי התלמידים, מורים והחברה:

התלמידים :

מגמת יחב"ל בקריית חינוך "העמית" בראשון לציון הינה מגמה ייחודית על אזורית ותלמידי היחב"ל מגיעים מכל אזורי הרישום בעיר.

למגמת יחב"ל מתקבלים תלמידים שהישגיהם הלימודיים טובים מאד (ממוצע 85), וללא בעיות משמעת.

מגמת יחב"ל עונה על הצורך של התלמיד להיות מעורב בנושאים פוליטיים, מקומיים ארציים ובינלאומיים. תלמיד המתעניין בעולם הסובב אותו בתחומי כלכלה, תרבות, מסחר, פוליטיקה ומדיניות חוץ. התלמיד כיום חשוף במאה ה-21 לעולם שהפך ל"כפר גלובלי", עולם הפתוח למידע חופשי, תנועת אנשים וסחורות חופשית. התלמיד מתעניין באירועים גלובליים המשפיעים על העולם כולו ועל מדינת ישראל בפרט. התלמיד חשוף כיום לאמצעי תקשורת המונים כמו טלוויזיה, רדיו, אינטרנט וכד'. התלמיד כיום חשוף יותר מתמיד לאירועים במדינת ישראל ובמזרח התיכון, עורף שהפך לחזית במלחמה בטרור, הביטחון האישי והלאומי קרובים ללבו של תלמיד היחב"ל.

המורים :

תוכנית הלימודים תילמד במשך שנתיים, בכיתות יא, יב ע"י מורי ביה"ס שלהם תואר אקדמי (ראשון או שני) במדע המדינה או ביחב"ל והם בעלי נסיון וותק של שנים רבות בהוראה.

מורי התוכנית :

מורי היחב"ל רואים את מקצוע ההוראה והחינוך בכלל כשליחות וערך מרכזי בחברה הישראלית, ואת הוראת היחב"ל כפרט כשליחות בשירותה של החברה הישראלית במטרה להעמיד דור עתידי של מקבלי החלטות ומנהיגים. ברור כי במצבה הייחודי של ישראל בולט הצורך ליצור במדינה דרג מקצועי מיומן העוסק במקצוע הדיפלומטיה והניחן בכישורים הנדרשים כמו השכלה מקצועית רחבה בתחומים שונים ומגוונים (היסטוריה, גיאוגרפיה, כלכלה, מדע המדינה, לימודי שפות ..).

החברה :

במאה ה-21 עלתה רמת הפתיחות והידע של החברה בישראל בכלל, ובעיר ראשון לציון בפרט. העולם בו המידע נגיש לכל ואירועים בינלאומיים משפיעים על כולם עלה הצורך של פתיחת מגמת יחב"ל שהיא ייחודית בעיר ראשון לציון ועונה על צרכי הורים ותלמידים המתעניינים בתחומי פוליטיקה מקומית וארצית, כלכלה ומדיניות חוץ. ביה"ס "עמית" פתח את מגמת יחב"ל שהיא מגמה על אזורית בראשון לציון ונותנת מענה לצרכי החברה בעיר.

6. דרכי הוראה – למידה *

לתכנית היחב"ל דרכי הוראה ייחודיות אשר בחלקן התלמיד מתפקד כלומד אקטיבי ועצמאי (ביצוע עבודות אישיות, ביצוע עבודות בקבוצות קטנות, עבודת חקר ומצגת).

המורה והתלמיד משתמשים באמצעי הוראה מגוונים כמו: מחשב, ברקו, אינטרנט, סרטי וידאו וכד'. כל אלו מאפשרים לתלמיד העמקת החקר והעניין ביחב"ל.

דוגמאות לדרכי הוראה ואסטרטגיות למידה:

א. לימוד פרונטלי של מורי המגמה.

ב. הרצאות מרצה אורח מתחום האקדמיה, הפוליטיקה והתקשורת.

ג. עבודות אישיות.

ד. עבודות בקבוצות קטנות.

ה. עבודת חקר.

ו. מצגת, עבודה שבה התלמיד מיישם את כל הפרק התיאורטי (מושגים ומודלים של יחב"ל) בניתוח אירוע קונקרטי.

ז. צפייה בקלטות ווידאו וניתוח האירוע בעזרת המורה.

ח. סיורים לימודיים-האפשרויות מהן יתקיימו 3-4 פעילויות לכל מחזור

- סיור לימודי לאחד מבסיסי חיל האוויר וביקור במוזיאון חיל האוויר.
- סיור לימודי לכנסת ישראל וסדנא בבית משפט עליון.
- סיור לימודי למרכז הפצת עיתון "ידיעות אחרונות".
- סיור לימודי במוזיאון "בתי האוסף" – מוזיאון צה"ל.
- סיור לימודי במרכז לחקר גרעיני שורק.

ט. סרטי וידאו להקרנה בכיתה**

(1). מוקדי הסכסוך במזרח התיכון, שיחות עם חוקרים על מוקדי הסכסוכים במזרח התיכון במאה ה-20, עורך ומגיש ד"ר מאיר פעיל. (כל פרק 30 דקות) 4 פרקים: (2, 5, 6, 10). מבט כולל. האתגר הציוני. לבנון. קפריסין. תימן. המוקד הפלסטיני. סוריה הגדולה. סוריה והסדר הפורה. בעיית הכורדים. מעורבותה של ארה"ב.

(2). צפייה בסרט: "החלום ושברו" - הסרט מתאר את תהליך השלום בין השנים 1995 – 2001.

(3). מתוך הסדרה "בצל הפיטריה" – אסטרטגיה גרעינית בסדרי עולם משנת 7 סרטים

(1, 2, 3, 4, 6, 7, 10). זוהי סדרה ששודרה בערוץ 8 – מדע ודעת בטלוויזיה בכבלים בהפקת

האוניברסיטה הפתוחה ואשר משתתפים בה בכירי המומחים והחוקרים בישראל בתחום היחסים הבינלאומיים. משך כל תכנית 30 דקות. עורך ומגיש הסדרה ד"ר שמואל צבאג.

להלן פרקי הסדרה:

נשק גרעיני כנשק קץ הימים – ראשית הדרך.

שינויים מערכתיים ביחסים הבינלאומיים.

מרוצי חימוש והרתעה גרעינית בעולם דו-קוטבי.

הגרעין והסוגיה המוסרית.
 אמצעים לא-אלימים לצמצום הסכנה הגרעינית.
 "מלחמת הכוכבים" – יעדים דימויים ומציאות.
 ישראל: הדימוי הגרעיני וסוגיית ההרתעה.
 מדיניות ערב בדרך לגרעין – יכולת מול נכונות.
 מזרח-תיכון גרעיני – סיכונים מול סיכויים ליציבות.
 עתידו של הנשק הגרעיני בתום "המלחמה הקרה".
 (4). מתוך הסדרה "הימים הגדולים של המאה" 3 סרטים (1, 2, 9). סדרה זו מבוססת על סרטי ארכיון מקוריים הסוקרת את האירועים החשובים של המאה ה-20. (כל תכנית 52 דקות).
 מפתח להבנת המאה, חלק א'.
 מפתח להבנת המאה, חלק ב'.
 מלחמת העולם הראשונה.
 מהפכת אוקטובר.
 עליית הפאשיזם.
 מלחמת האזרחים בספרד.
 מלחמת העולם השנייה, חלק א'.
 מלחמת העולם השנייה, חלק ב'.
 מלחמת העולם השנייה, חלק ג'.
 אקסודוס – לידתה של ישראל.
 גנדי – סופה של אימפריה.
 בודפשט – קומוניזם באמצעות הטנק.
 צרפת של דה גול.
 המזרח הרחוק – הקיסרים האחרונים.
 קנדי – החלום האמריקני.

***הערה:** דרכי הוראה – למידה נמצאים בפירוט רב בתכנית הלימוד.

****הערה** – לתלמידים יוצגו סרטים נבחרים מתוך הרשימה כאשר שאר הסרטים יועמדו להם כחומר רשות. בהמשך יצורפו סרטים נוספים שיופיעו בעתיד, בהתאם לסוגי הסרטים וטיבם.

7. דרכי הערכה

כיתה יא

סמסטר א	סמסטר ב	
40%	40%	מבחן אחד
20%	20%	2בחנים, מטלות שוטפות(על אירועי אקטואליה /סיום/צפייה בסרט וניתוחם על פי החומר הנלמד)
30%	30%	עבודה מעמיקה
10%	10%	הערכת מורה (הופעה סדירה לשיעורים, הכנה מסודרת של שיעורי בית, השתתפות בשיעור תוך גילוי עניין וידע, ביצוע מטלות שונות, הגעה לסיורים והשתתפות פעילה בהם.)

הציון השנתי של כיתה י'א - מהווה 20% מציון ההגשה לבגרות

כיתה יב

סמסטר ב	סמסטר א	
מבחן סמסטר – ערכו 20% מבחן מגן – ערכו 30% סה"כ 50%	2 בחינות בעלות ערך של 25% כל אחת – סה"כ 50%	מבחנים
10%	15%	2בחנים, מטלות שוטפות (על אירועי אקטואליה/סיום/צפייה בסרט וניתוחם על פי החומר הנלמד)
	25%	עבודת חקר
30%		מצגת
10%	10%	הערכת מורה (הופעה סדירה לשיעורים, הכנה מסודרת של שיעורי בית, השתתפות בשיעור תוך גילוי עניין וידע, ביצוע מטלות שונות, הגעה לסורים והשתתפות פעילה בהם.)

הציון השנתי של כיתה י'ב מהווה 80% מציון ההגשה לבגרות.

8. מספר יחידות הלימוד בתכנית

- בחינת בגרות בהיקף של 2 יח"ל ביחב"ל.
- בחינת בגרות בהיקף של 2 יח"ל בכלכלה או במדע המדינה.
- הגשת עבודה 1 יח"ל במדע המדינה או כלכלה.

סה"כ : 5 יח"ל

9. פירוט נושאי הלימוד של תוכנית היחב"ל

פירוט התכנית - להלן פירוט נושאי התכנית בציון מספר שעות לימוד המתוכנן לכל נושא כללי: התכנית הינה בהיקף של 2 יח"ל ומורכבת משני חלקים, סה"כ: 180 ש"ש. חלק א' ילמד בכיתה יא' - לימוד מושגי יסוד ומודלים של יחב"ל - הצגת ההיבטים התיאורטיים - 15 פרקים 80 ש"ש. חלק ב' ילמד בכיתה יב' - יישום מושגי היסוד ומודלים של יחב"ל במקרה הקונקרטי של המזה"ת - 17 פרקים 100 ש"ש.

חלק א': ההיבטים התיאורטיים - לימוד בכיתה יא'.
 חקר היחסים הבינ"ל: סה"כ 9 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
היחסים הבינ"ל כתופעה וכמחקר	2	מטרות אופרטיביות - מטרות קוגניטיביות 1. התלמיד יכיר מושגי יסוד ביחב"ל - עוצמה, מדינה, שלטון, אינטרס, "מצב הטבע". 2. התלמיד ידע הגות קלסית - תוקידידס, קאטיליה ומקיאולי. 3. התלמיד ישווה ב"מצב הטבע" של היחיד בין הובס, לוק ורוסו. 4. התלמיד ישווה ב"מצב הטבע" הבינלאומי בין הובס, לוק, ורוסו.	גישה אוטופיסטית -אידיאליסטית, גישה ריאליסטית, אסכולה מדעית, תיאורית המשחקים, מצב הטבע של היחיד, מצב הטבע הבינלאומי, אנרכיה, דילמת הביטחון, סביבה בינלאומית, תוקידידס, מקיאבלי, הובס, לוק, רוסו, לנין ומורגנטאו.	הרצאה פרונטלית ע"י מורה. המגמה. קריאת מאמרי חובה מהמקראות. ניתוח אירוע בכיתה	איתן גלבוע "היחסים הבינלאומיים כתחום מדעי", בתוך, איתן גלבוע (עורך), יחסים בינלאומיים (תל-אביב, עם עובד (1978) עמ' 11 - 33. (חובה). צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית - מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 2 - 44 (רשות). הנס י. מורגנטאו, פוליטיקה בין האומות (תל-אביב: יחדיו, 1963), כרך א', עמ' 17-26. (רשות).	שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה (5%)
	4	5. התלמיד יכיר את הגישות בחקר יחסים בינלאומיים וההבדלים ביניהם: הגישה הריאליסטית, והגישה האוטופיסטית -	ניתוח אירוע בכיתה מלווה בהדרכה של מורה המגמה.	עבודה בזוגות ע"י תלמידי הכיתה.		

			אידיאליסטית. 6. התלמיד יבחין בין אסכולות, תיאוריות מודרניות ותיאוריות מסורתיות, הגישה המדעית והגישה המסורתית. 7. התלמיד ידע את תפקיד התיאוריה. 8. התלמיד יבחין בין סוגים ופונקציות של תיאוריות. גישות כלליות, גישות נושאיות, תיאוריות נורמטיביות, אמפיריות, מרשמיות. 9. התלמיד יבחין ויעשה שימוש ברמות ניתוח השונות: רמת הפרט, רמת מקבלי ההחלטות, רמת המדינה, רמת תת המערכת ורמת המערכת. 10. התלמיד יסביר את דימויי המלחמה על פי רמת הפרט, המדינה והמערכת. 11. התלמיד יכיר ויעשה שימוש בזווית הראיה השונות במדיניות החוץ: זווית הראיה של מדיניות החוץ, זווית הראיה הבינלאומית וזווית הראיה העולמית.		
			12. התלמיד יכיר ויבין בין שיטות מחקר שונות: תיאוריה אמפירית – חקר ביצועים, ניתוח תוכן, סימולציה. תיאוריה נורמטיבית - תיאורית המשחקים. 13. התלמיד ידע ויכיר את סוגי הסימולציה השונים הקיימים בחקר יחב"ל. 14. התלמיד יכיר את הסוגים השונים	3	שיטות מחקר בחקר היחב"ל

				של תיאורית המשחקים. 15. התלמיד יבחין ויבצע ניתוח תוכן על מאמר נתון. 16. התלמיד יכיר ויגדיר את המושגים : שחקן, מטרה, פעילות שטח, פעילות וזמן.		

2 מערכות בינ"ל : סה"כ 4 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
מערכת בינ"ל בעבר ובהווה	2	1 התלמיד ידע ויכיר את עיקריה של תורת המערכות הכללית, הנחות היסוד של תורת המערכות הכללית.	תורת המערכות הכללית, הומיאוסטאסיס, תת-מערכת, מערכת מאזן-כוחות, מערכת "דו-קוטבית רופפת", תקופת הביטחון הקיבוצי, מערכת וטו יחידת, מערכת חד קוטבית, משוב, שינויים גיאופוליטיים, סדר עולמי, מערכת בינלאומית יציבה/בלתי יציבה, העולם השלישי, ברית נא"טו, ברית וארשה.	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי חובה מהמקראות. ניתוח אירוע בכית	אריה רבינוביץ "מערכת", בתוך מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים (תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1984), יחידת לימוד מס' 3 עמ' 5 – 34 (חובה) לואי קנטור וסטיבן שפיגל "אזורים בינלאומיים – גישה השוואתית לחמש תת מערכות " בתוך א.גלבוע, עמ' 83 - 96 (רשות)	מטלה שוטפת (5%)
		2 התלמיד יכיר את היתרונות והחסרונות של גישת המערכות. התלמיד יבחין בין רמת הניתוח המערכתית לבין רמות ניתוח אחרות ביחב"ל, ניתוח והדגמה על תקופת המלחמה הקרה.				
השפעת שינויים גיאו-פוליטיים על המערכת הנ"ל	1	4 התלמיד ידע מהו שיווי המשקל במערכת (הומיאוסטאסיס).				
		5 התלמיד ישווה בין מערכות				

				שונות את מידת יציבותן, או חוסר יציבותן.		
				התלמיד ידע לנתח מערכות ברמת תת מערכת, המדי ועיצוב מדיניות החוץ.	1	תת מערכות בינ"ל

3 עוצמה בינ"ל: סה"כ 6 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
מרכיבי העוצמה (ג"ג אנושי, כלכלי, מדיני וצבאי)	4	1 התלמיד יגדיר עוצמה מהי. 2 תלמיד יכיר את מרכיבי העוצמה. 3 התלמיד ינתח את עוצמתה של מדינה וישווה את עוצמתה לעוצמה של מדינה אחרת	גישות לחקר העוצמה, המסורתית, הריאליסטית, התנהגותית והתלות, מרכיבי עוצמה כמותיים, מרכיבי עוצמה איכותיים, עוצמה כלכלית, עוצמה צבאית, כמותית, עוצמה צבאית איכותית, עוצמה פסיכולוגית, עוצמה נורמטיבית, "עוצמה רכה", יחסיות המושג עוצמה; השפעה בינלאומית, ריבוד מדינות, משאבים קיומיים, משאבים אסטרטגיים, צמיחה כלכלית, אוכלוסיה אפקטיבית, מנהיגות לאומית/צבאית, מגבלות העוצמה, ביטחון לאומי, עוצמה שאולה, עוצמה מוענקת.	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי חובה מהמקראות. דיון וניתוח המאמרים בכיתה.	הנס י. מורגנתאן, שם עמ' 139 – 189 (חובה). מרדכי שנהב, "עוצמה" בתוך, מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים (תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1981) עמ' 86 – 92 (רשות). צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 420 – 462 (רשות).	מבחן (40%)
	2	4 התלמיד יגדיר השפעה מהי. 5 התלמיד יבחין בין עוצמה פוטנציאלית ועוצמה אקטואלית והקשר ביניהם. 6 התלמיד יבחין בין עוצמה שאולה, ועוצמה מוענקת.	עוצמה נורמטיבית, "עוצמה רכה", יחסיות המושג עוצמה; השפעה בינלאומית, ריבוד מדינות, משאבים קיומיים, משאבים אסטרטגיים, צמיחה כלכלית, אוכלוסיה אפקטיבית, מנהיגות לאומית/צבאית, מגבלות העוצמה, ביטחון לאומי, עוצמה שאולה, עוצמה מוענקת.	סיור לימודי לאחד מבסיסי ח"א וביקור במוזיאון ח"א		

4 המדינה ומעמדה הבינ"ל: סה"כ 6 ש"ש

<u>נושא</u>	<u>ש"ש</u>	<u>מטרות פרטניות</u>	<u>מושגים מרכזיים</u>	<u>דרכי למידה</u>	<u>ביבליוגרפיה</u>	<u>דרכי הערכה ומשקלה</u>
ריבונות, תודעה לאומית, אינטרס לאומי	2	1. התלמיד יכיר את מרכיביה ומאפייניה של המדינה המודרנית. 2. התלמיד ידע ויכיר את התפתחותו של המושג אינטרס לאומי.	ריבונות, מדינה רב-לאומית, דו-לאומית, אינטרס לאומי, מדינת לאום, מדינה אוטוקרטית, קונפדרציה, פדרציה; איחוד מדינות; מדינה פטרימוניאלית, אופי לאומי, מוראל לאומי, מיעוט לאומי, הגדרה עצמית, איחוד אירופה, תלות בינלאומית.	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי חובה מהמקראות. עבודה עצמית ע"י תלמידי הכיתה.	בנימין אקצין, <u>יסודות המדינאות הבינלאומית</u> (ירושלים: אקדמון, 1987 עמ' 15 – 28 (חובה). פול קנדי, <u>שם</u> עמ' 225 – 281 (רשות).	עבודה מעמיקה (30%)
איחוד מול פילוג בין המדינות (פרוק בריה"מ מול אחוד אירופה)	2	3. התלמיד יבחין ויכיר את שלושת הטעונים המערערים את ראיית המדינה כשחקן מרכזי בזירה הבינלאומית.				
מעמד מדינת הלאום המודרנית בסדרי עולם משתנים	2	4. התלמיד ידע את המושגים הבאים: ריבונות, תודעה לאומית, מדינת לאום, מדינה מודרנית, ממשלת על, ארגון בינלאומי, שחקן על מדינתי וכד'. 5. התלמיד ידע את מאפייניה של אומה.				

5. ארגונים בינ"ל: סה"כ 5 ש"ש

<u>נושא</u>	<u>ש"ש</u>	<u>מטרות פרטניות</u>	<u>מושגים מרכזיים</u>	<u>דרכי למידה</u>	<u>ביבליוגרפיה</u>	<u>דרכי הערכה ומשקלה</u>
התפתחות	1	1 התלמיד יכיר את תהליך	שחקן על מדינתי; אמנה	הרצאה	בנימין אקצין, <u>שם</u> עמ' 227 –	

שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה)	244 (חובה). צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 163 – 184, 191 – 220 (רשות). סטנלי הופמן, "עבר ועתיד בארגונים בינלאומיים", איתן גלבוש (עורך), שם עמ' 305 – 323 (רשות)	פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי חובה מהמקראות. ניתוח המאמרים ודיון בכיתה ניתוח אירוע בכיתה	בינלאומית; ברית בינלאומית; הסכם בינלאומי; גוש בינלאומי; ארגון האומות המאוחדות; חבר הלאומים; חוזה בינלאומי; ארגונים בינלאומיים בין ממשלתיים; ארגונים בינלאומיים גלובליים; ארגונים בינלאומיים אזוריים; איגוד בינלאומי; ועידה בינלאומית; דיני מלחמה; פשע נגד האנושות; בית דין בינלאומי; משפט הומניטארי בינלאומי, ארגון המדינות המפותחות (OECD), ארגונים בינלאומיים לא מדינתיים.	התפתחות של ארגון בינלאומי.		
				2 התלמיד יכיר סוגים שונים של ארגונים בינלאומיים דוגמת האו"ם וכד'.	3	סווג עפ"י יעדים והיקף (יישום): - חבר הלאומים האו"ם, ארגונים אזוריים ופונקציונאליים שונים
				3 התלמיד יכיר את המשפט הבינלאומי.	1	משפט בינלאומי

6 מימד הפרט וקבלת החלטות ביחב"ל: סה"כ 7 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
גישות לחקר הפרט וסיווג מנהיגות	3	התלמיד יכיר את מקומו ואת תפקידו של השחקן הבודד בזירת יחסי החוץ. 2. התלמיד ידע להבחין בין דפוסי ההשפעה של היחיד	גישה פסיכו-פתולוגית, "האישיות התוקפנית", "האישיות משתפת פעולה", מסגרת	הרצאה פרונטלית	אפרים קם, מתקפת פתע (תל-אביב: מערכות, ההוצאה לאור של משרד הבטחון, 1990). עמ' 91 – 115 (חובה). צ'רלס קגלי, יוג'ין	בווח (5%)

שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה.	ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 45 – 75 (רשות). רוברט גרייס, "עוותי תפיסה" בתוך איתן גלבוש <u>שם</u> עמ' 147 – 168 (חובה).	ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי חובה מהמקראות. דיון וניתוח המאמרים בכיתה ניתוח אירוע בכיתה עבודה בקבוצות קטנות. צפייה בסרטי וידיאו מתוך הסדרה "הימים הגדולים של המאה" (פרקים 7, 8) דיון וניתוח ע"י מורה המגמה.	תפיסתית נוקשה; מסגרת תפיסתית גמישה; גישה קוגניטיבית, עיוותי תפיסה; "פרקליט שטן" הפתעה; אסטרטגית; הפתעה טקטית; מתקפת פתע; סביבה ביצועית; סביבה פסיכולוגית; פריזמה עמדתית; הקוד התפעולי, "יונים", "ניצים", קבלת החלטות בתנאי אי-ודאות; טרום החלטה; ניסוח החלטה; ביצוע החלטה; מקבלי החלטות, "הליכה על סף תהום".	על עיצוב מדיניות החוץ, תוך בחינת הקשרים ויחסי הגומלין שבין הפרט לבין הסביבה החיצונית. 3. התלמיד יכיר את הגישה הפסיכו-פתולוגית לניתוח מדיניות חוץ תוך מתן דוגמאות למחקר (אישיותו של וודרו וילסון). 4. התלמיד ידע להבחין בין דפוס הפעולה של האישיות התוקפנית לבין דפוס הפעולה של האישיות משתפת הפעולה. 5. התלמיד ידע את הגישה הקוגניטיבית לניתוח מדיניות החוץ. 6. התלמיד ישווה וינגד בין הגישה הקוגניטיבית לגישה הפסיכו-פתולוגית.		
				7. התלמיד יכיר את דגם ההפתעה האסטרטגית. 8. התלמיד יכיר וידע להשתמש עם גישת הקוד התפעולי.	2	מושג ההפתעה האסטרטגית (פרל הארבור, הירושמה, מלחמת יום הכיפורים)
				9. התלמיד יבין את התנאים שבהם עשויים גורמים תפיסתיים להיות מכריעים בתהליך עיצוב מדיניות חוץ. 10. התלמיד ידע את המושגים: "יונים", "ניצים", קוד תפעולי.	2	קבלת החלטות וגורמי השפעה פנימיים וחיצוניים

7 עיצוב מדיניות חוץ, יעדים וקביעת מדיניות: סה"כ 5 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
קריטריונים לסיווג יעדים לאומיים	3	1. התלמיד ידע מה הן יעדי מדיניות החוץ על פי וולפרס. 2. התלמיד ידע מה הן יעדי מדיניות החוץ על פי	אינטרס לאומי, יעד שמירת "האני הלאומי"; יעדי קניין; יעדי	הרצאה פרונטלית	ארנולד וולפרס, "יעדי מדיניות החוץ", בתוך <u>מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים</u> . יחידה	מטלה שוטפת

יישומית (5%) שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה.	מס' 11 (תל-אביב): האוניברסיטה הפתוחה (1981) עמ' 5 – 16 (חובה). וליאם קופלין, "פוליטיקה פנימית ועיצוב מדיניות החוץ", שפ, עמ' 109-146 (חובה).	ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי חובר מהמקראות. ניתוח אירוע בכיתה עבודה עצמית	סביבה; יעד לאומי ישיר; יעד לאומי עקיף; יעדים מרכזיים, יעדים לטווח ארוך; יעדים לטווח קצר; יעדים מהפכניים; יעדים מסורתיים; השפעות פנים מדינתיות; מערכת פוליטית פתוחה; מערכת פוליטית סגורה; דימויים של גורמי השפעה; בדלנות.	3. התלמיד יכיר ויבין את ההבדלים בין יעדי המדיניות על פי וולפרס והולסטי	1	דרכים לקביעת מדיניות חוץ
				4. התלמיד ינתח את תפוקותיה של מדיניות החוץ על פי הולסטי		
				5. התלמיד ינתח את הפוליטיקה הפנימית ועיצוב מדיניות החוץ על פי קופלין. 6. התלמיד ידע ויכיר קובץ מאמרים ופרקים העוסקים בסוגיות ביחסים בינלאומיים. 7. התלמיד יבצע עבודת ניתוח של אירוע על פי אחד החוקרים הנ"ל.		

8 סכסוכים ומשברים בינ"ל: סה"כ 6 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
סיבות לסכסוכים	3	1. התלמיד יכיר את מקורות הסכסוך. 2. התלמיד ידע את ההגדרות השונות למושג סכסוך. 3. התלמיד יבחין בין הגישה המובנית לגישה המוקנית בהגדרות הסכסוך. 4. התלמיד ידע את הגישה הרציונאלית – פונקציונאלית בהקשר לסכסוך. 5. התלמיד ינתח אירוע על פי ההגדרות השונות למושג משבר	סכסוך בינלאומי; סכסוך מובנה; סכסוך מוקנה; סכסוך טהור; "משחק סכום אפס" משחק של מניעים מעורבים; שיתוף פעולה טהור, הרפיה; מרוץ חימוש; הסלמת דימויים שלב התהוות; שלב הבשלות; שלב הצמצום; משבר בינלאומי מזווית ראייה של מקבלי החלטות; משבר בינלאומי מזווית ראייה של העדים;	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי חובר מהמקראות. דיון בכיתה ניתוח מאמרים ניתוח אירוע בכיתה	קאל ג'. הולסטי "יישוב סכסוכים בינלאומיים", בתוך, איתן גלבוש (עורך) שפ, עמ' 243 – 264 (חובה). צ'רלס פ. הרמן. "משברים בינלאומיים", שפ עמ' 212 – 228 (חובה). צ'רלס קגלי, יוג'ין ויסקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002 עמ' 378 – 415 (רשות).	שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה.
שליבים בהתפתחות סכסוך	1	6. התלמיד ידע את שלבי התפתחות משבר. 7. התלמיד יבחין בין הגדרת משבר בין מדינתית להגדרת משבר מערכתית. 8. התלמיד יכיר את שלושת המאפיינים למשבר על פי צ'רלס הרמן				

			משבר בינלאומי מזווית ראייה של המערכת; שלב הקדם משברי; שלב האירוע- המקדים; שלב האתגר; שלב העימות; שלב ההסדר; פשרה; בורות; תיווך.			דרכי צמצום ופתרון סכסוכים	
				9. התלמיד יבחין וישווה בין הסדרי משבר שונים 10. התלמיד ישווה בין משבר במערכת רב קוטבית לדו קוטבית 11. התלמיד ינתה את השפעת התיקו הגרעיני על המשבר 12. התלמיד ישווה בין התרת סכסוכים בסוגים השונים של סכסוך 13. התלמיד יכיר את ההבדלים בין מצב נסיבתי למצב רפלקסיבי על פי הרמן	2		

9 מלחמה: סה"כ 7 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
המימד הקונבנציונלי, (סיבות לפריצת מלחמות)	2	1. התלמיד ידע את השוני המהותי בין תכונות המלחמה בעבר לבין תכונותיה כיום	מלחמה קלסית; טבע האדם; כסיבה למלחמה; לוחמה בעצימות נמוכה, המדינה; כסיבה למלחמה; המערכת הבינלאומית	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה.	יהושפט הרכבי, <u>מלחמה ואסטרטגיה</u> (תל-אביב: מערכות, ההוצאה לאור של משרד הביטחון, 1990), עמ' 117 – 134 (רשות).	בוחן (10%)
סיווג מלחמות, כולל מלחמת גרילה	3	2. התלמיד ישווה בין סוגים שונים של מלחמה, הבדלים בין המלחמה הקלסית למלחמה המודרנית. 3. התלמיד יבחין בין יעדי הלחימה השונים, זהות המשתתפים וכללי ההתמודדות 4. התלמיד ידע את השינויים שחלו במלחמה	כסיבה למלחמה; מלחמה מודרנית; מלחמה קונבנציונלית; מלחמה מוגבלת; מלחמת גרילה; טרור; הגישה המדינית למלחמה; הגישה המשפטית	קריאת מאמרי חובה מהמקראות.		
סיום מלחמות וסוגיית הניצחון	2	5. התלמיד יכיר את הגישה המדינית להגדרת מלחמה על פי קלאוזביץ 6. התלמיד יכיר את הגישה המשפטית להגדרת מלחמה על פי גרוטיוס	מלחמת; מלחמת אזרחים; מלחמת עממית; מלחמה התשה; מלחמת טוטלית; מלחמת מנע, מלחמה צודקת; מלחמת ברירה; מלחמת	קריאת מאמרי חובה מהמקראות. ניתוח אירוע על פי קלאוזביץ וגרוטיוס בכיתה מלווה בהדרכת מורה המגמה		עבודה מעמיקה (30%)

			בלית ברירה;	7. התלמיד ינתח אירוע על פי שתי הגישות הנ"ל		

10 משפט הומניטארי בינלאומי: סה"כ 2 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
מקורות המשפט ההומניטארי הבינלאומי – אמנות ומנהגים	1	1. התלמיד יכיר את מקורות המשפט ההומניטארי, האמנות, מנהגים, והועידות.	אמנת ג'נבה הרביעית, אמנת האג, הצלב האדום, מד"א, בצלם, אדללה, אמנסטי,	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה.	אמנות ג'נבה משנת 1949, והפרוטוקולים הנוספים משנת 1977 (חובה). אמנת הנשק הקונבנציונלי משנת 1980 (רשות). ארגון הצלב האדום הבינלאומי (רשות). צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 550 – 570 (רשות). אמנת רומא משנת 1999 (רשות). אמנת האג משנת 1954 (רשות). אמנת הנשק הביולוגי משנת 1972 (רשות). אמנת אוטווה משנת 1997 (רשות).	שיעורי בית (10% מתוך הערכת המורה).
קשיים ביישום המשפט ההומניטארי הבינלאומי, ארגונים הומניטאריים בינלאומיים: צלב אדום, אמנסטי	1	2. התלמיד יתמודד עם הקשיים ביישום המשפט ההומניטארי הבינלאומי 3. התלמיד יכיר ארגונים הומניטאריים בינלאומיים דוגמת אמנסטי והצלב האדום וכד'	"נוהל שכן", "הקש בגג".	קריאת מאמרי חובר מהמקראות. עבודה עצמית בספריה ניתוח קטעי עיתונות ודיון בכיתה.	הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 550 – 570 (רשות). אמנת רומא משנת 1999 (רשות). אמנת האג משנת 1954 (רשות). אמנת הנשק הביולוגי משנת 1972 (רשות). אמנת אוטווה משנת 1997 (רשות).	

11. מלחמות ואסטרטגיות בלתי קונבנציונאליות: סה"כ 5 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
אסטרטגיה גרעינית-יעדים ואמצעים	2	1. התלמיד יכיר את התיאוריות תגמול מסיבי, הגישה הגמישה ותיאוריות להשמדה הדדית מוחלטת.	אסטרטגיה; טקטיקה; מלחמה גרעינית; אסטרטגיה רבתי; הרתעה גרעינית;	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה.	יהושפט הרכבי, שם, עמ' 217 – 238 (חובה). יהושפט הרכבי, (עורך) על הגרילה תל-אביב, מערכות 1971 עמ' 11 – 30. (רשות)	בוהן (5%)
מרוצי חמוש בלתי קונבנציונליים אחרים (ביולוגי כימי ואטומי)	2	2. התלמיד יכיר את מאפייני מלחמה מוגבלת מודרנית.	תגמול מסיבי; התגובה הגמישה; השמדה הדדית מוחלטת (MAD);	קריאת מאמרי חובה מהמקראות.		
הפריצה הגיאו-אסטרטגית אל החלל ומלחמת הכוכבים	1	3. התלמיד ידע את התפתחות מלחמת גרילה ושלביה וכיר את עקרונות מלחמת הגרילה ומאפייניה	אמצעי שיגור; נגד כוח; נגד ערך; יציבות אסטרטגית; הגנה אקטיבית; הגנה פסיבית; היוזמה להגנה אסטרטגית; מלחמה כימית; מלחמה ביולוגית; נשק גרעיני אסטרטגי; מאזן האימה; יכולת מכה ראשונה; יכולת מכה שנייה; שיחות סאל"ט, תפוצת נשק גרעיני, האמנה לאי תפוצת נשק גרעיני.	ניתוח אירוע נבחר ע"י מורה המגמה בכיתה. צפייה בקלטות ווידאו מתוך הסדרה: "בצל הפטרייה", סרטים נבחרים.		

12. נשק בלתי קונבנציונאלי- תיאוריה של אזורים מפורזים מנשק גרעיני : סה"כ 3 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
היסטוריה של אזורים מפורזים, היקף המושג והגדרת מונחים	1	1. התלמיד יכיר אזורים בהם ממומשת אמנת אי הפצת נשק גרעיני	אמנת טלטולקו, האמנה לאי הפצת נשק גרעיני (NPT)	הרצאה פרונטלי ע"י מורה המגמ	רועי כוכבי, <u>תנאים מוקדמים ליצירת איזורים מפורזים מנשק גרעיני</u> : המקרה של אמריקה הלטינית. המכון ליחב"ל ע"ש לאונרד דיוויס, ירושלים, 2006, עמ' 11 – 24 (חובה).	שיעורי בית (10% במסגרת הערכת המורה. מבחן (40%)
פירוז מנשק גרע הסדרי בקרת נשק קונבנציונלי נשק להשמדה המונית וטילים	1	2. התלמיד יבחין בין טכניקות שונות לאי הפצת נשק גרעיני	החלטת או"ם B(XXX) 3472 אמנת אנטארקטיקה אמנת בנגקוק אמנת פלינדבה	צפיה וניתוח של סרטי ווידאו מתוך הסדרה: "בצל הפטריה" סרטים נבחרים.		
הסדרים לפירוז אזורים המורכבים ממספר מדינות	1	3. התלמיד יכיר הסדרים לפירוז מנשק גרעיני המורכב ממספר מדינות.				

13. אמצעים בלתי אלימים לביצוע מדיניות חוץ ודיפלומטיה : סה"כ 5 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
דיפלומטיה	1	1. התלמיד יכיר את המודלים של אליסון. 2. המודל האנליטי, המודל הארגוני והמודל הפוליטי.	הדיפלומטיה הקלאסית; נוהל דיפלומטי; דיפלומטיה גלויה; דיפלומטיה חשאית; פצפוזים; משא ומתן; תעמולה בינלאומית; חסינות דיפלומטית;	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה.	צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופר, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 490 – 501 (חובה). אבא אבן, <u>הדיפלומטיה החדשה: יחסים בינלאומיים בעידן המודרני (תל-אביב: עידנים/ידיעות</u>	מטלה שוטפת יישומית (5%)
דיפלומטיה בעידן הטרור- גרעיני	1	3. התלמיד ינתח אירוע תוך שימוש במודלים של אליסון. 4. התלמיד ישווה בין שלושת המודלים של אליסון.		קריאת מאמרי חובר מהמקראות.		

	אחרונות, 1985) עמ' 305 – 258 (רשות). בנימין אקצין, שם עמ' 218 – 208, 279 – 311. (רשות).		סגנונות דיפלומטיים; שלום קר; אי לוחמה; סיום מלחמה; שלום חיובי ושלילי; פירוק נשק; בקרת נשק, דיפלומטיה כפייתית.	5. התלמיד יכיר את תפקידי הדיפלומטיה, מיקום הדיפלומטיה.	1	דיפלומטיה בעידן הגרעיני
				6. התלמיד יבחין בין סגנונות שונים בדיפלומטיה	2	משא ומתן

14. אמצעים בלתי אלימים לביצוע מדיניות חוץ כלכלה ותלות גומלין בינלאומית: סה"כ 7 ש"ש

<u>נושא</u>	<u>ש"ש</u>	<u>מטרות פרטניות</u>	<u>מושגים מרכזיים</u>	<u>דרכי למידה</u>	<u>ביבליוגרפיה</u>	<u>דרכי הערכה ומשקלה</u>
כלכלה בינלאומית ותלות גומלין	3	1. התלמיד יכיר: תעמולה, מטרות תעמולה וטכניקות תעמולה. 2. התלמיד יכיר ויבחין בין האמצעים הכלכליים של מדיניות חוץ: ענישה, סנקציה, סוגי הענישה, האפקטיביות של הענישה	תגמול כלכלי; חדירה כלכלית; סיוע חוץ; אמברגו; חרם כלכלי; סגר; תלות כלכלית חד כיוונית; תלות גומלין בינלאומית; משאבים אסטרטגיים; משאבים קיומיים; איזון כלכלי;	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה.	ריצ'ארד נ. ופר "תלות הדדית – כלכלית ומדיניות חוץ", בתוך, איתן גלבוש שם עמ' 200 – 211 (חובה). צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 224 – 261. (רשות). פול קנדי, עלייתן ונפילתן של המעצמות הגדולות (תל-אביב, דביר, 1992) עמ' 402 – 430, 485. (רשות).	שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה.
אמצעי תגמול כלכליים, סיוע חוץ, סנקציות	2	3. התלמיד יבחין בין סוגים שונים של סיוע החוץ של מדינה		קריאת מאמרי חובה מהמקראות.		
עוצמה צבאית מול כלכלית – קשרי גומלין	2	4. התלמיד יכיר נושא חתרנות והתערבות צבאית מהי. 5. התלמיד יבחין בין סוגים שונים של חתרנות.		ניתוח אירוע בכיתה		

15. המשכיות ושינוי – היחב"ל לקראת המאה ה-21: סה"כ 3 ש"ש

<u>נושא</u>	<u>ש"ש</u>	<u>משרות פרטניות</u>	<u>מושגים מרכזיים</u>	<u>דרכי למידה</u>	<u>ביבליוגרפיה</u>	<u>דרכי הערכה ומשקלה</u>
שיתוף פעולה בנושאים כלכליים וביטחוניים	1	1. התלמיד יכיר את השינויים בזירת היחסים הבינלאומיים.	מחיר כלכלי; מחיר בטחוני; הסרת מכסים; פגיעה באיזון; מדינות מתפתחות; מדינות מפותחות; מודרניזציה; התפתחות פוליטית; זכויות אדם טבעיות; זכויות מדיניות; יחסי צפון-דרום, טשטוש גבולות; העולם – "כפר קטן".	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמץ חובה מהמקראות. צפייה בסרטי וידיאו מתוך הסדרה "הימים הגדולים של המאה" (פרקים 1, 2).	פול קנדי, <u>עלייתן ונפילתן של המעצמות הגדולות</u> , תל-אביב, דביר, 1992, עמ' 485 – 490 (חובה). צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, <u>הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות</u> , (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 610 – 611 (רשות). קרל ו. דויטש, "מיזוג בינלאומי" בתוך א. גלבוע <u>שם</u> עמ' 171 – 182 (רשות). קוהיין ונאיי, "תהליכים וארגונים חוץ לאומיים" בתוך א. גלבוע, <u>שם</u> עמ' 183 – 190 (רשות).	שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה.
סוגיות גלובליות: איכות סביבה, זכויות אדם, גלובליזציה.	1	2. התלמיד יכיר את הסוגיות הגלובליות דוגמת פגיעה באיכות הסביבה הנגרמת ע"י האדם. 3. התלמיד יכיר את המאבק על זכויות האדם				
שחקנים לא מדינתיים	1	4. התלמיד יכיר שחקנים לא מדינתיים.				

חלק ב' : היחסים הבינלאומיים במזרח התיכון – לימוד בכיתה יב'
1. מבוא – המזה"ת המימד הגיאופוליטי : סה"כ 2 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
מבנה, גבולות, חשיבות (מיקום) ומשאבים)	2	1. התלמיד יכיר את תת המערכת המזרח תיכונית מבחינת מבנה, גבולות ומדינות. 2. התלמיד יכיר את חשיבותה של תת המערכת המזרח תיכונית לזירה הבינלאומית.	איזור חיץ; דמוגרפיה במזרח התיכון; תוחלת חיים; פיזור אוכלוסין; צפיפות אוכלוסין בערים; קרבה לים; גבולות מלאכותיים; שטח מדינות; מיקום מדינות מרכז מול פריפריה; משאבים קיומיים; משאבים אסטרטגיים; נפט; מים; אורניום.	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות. ניתוח מאמרים ודיון בכיתה. צפייה בסרטי וידיאו מתוך הסדרה "מוקדי הסכסוך במזה"ת" (פרקים נבחרים) דיון וניתוח ע"י מורה המגמה.	גד גילבר "דמוגרפיה ופוליטיקה במזרח התיכון" בתוך דמוגרפיה ופוליטיקה במדינות ערב (תל-אביב, הוצאת הקיבוץ המאוחד תשנ"ה) עמ' 11 – 28 . (חובה) איתמר רבינוביץ "החשיבות הגיאופוליטית של המזרח התיכון", בתוך חיים שקד (עורך) <u>מדינות ערב</u> (תל-אביב, משרד הביטחון ההוצאה לאור, 1987), עמ' 17 – 26 (רשות).	שיעורי בית מתוך הערכת המורה (10%)

2. המעגל הערבי – ערבי שיתוף פעולה, מאבק ומלחמה : סה"כ 1 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
דרכים לצמצום סיום הסכסוך	1	1. התלמיד יכיר את מערכת היחסים השונים בין מדינות ערב במזרח התיכון. 2. התלמיד יבחין בין מדינות סוניות – שיעיות, בין מדינות מתונות ומדינות קיצוניות. 3. התלמיד יכיר את המלחמות, המאבקים והמשברים בתוך העולם	קע"ם; אופ"ק; ליגה ערבית; ספטמבר השחור; פאן-ערביות; מלחמת עיראק-כווית.	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות.	גד גילבר, כלכלת המזרח התיכון בעת החדשה (תל-אביב ההוצאה לאור של משרד הביטחון 1990) עמ' 74 – 121 (חובה). שלמה גזית "מלחמת המפרץ המהלכים	שיעורי בית מתוך הערכת המורה (10%)

	המדיניים והצבאיים" מתוך אלפר (עורך) <u>מלחמה במפרץ</u> (המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה, והוצאת פפירוס, 1991) עמ' 128 – 148 (רשות)			הערבי, מוסלמי ופתרונות ליישוב הסכסוכים		

3. המעגל הערבי – יהודי : סה"כ 2 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
התפתחות הסכסוך	2	1. התלמיד יכיר את תולדות התפתחות הסכסוך הערבי יהודי 2. התלמיד ידע את מקורות הסכסוך והסיבות לסכסוך	הסכמי שביתת הנשק, מדינות העימות, פדאיון, אש"ף, ארגון החיזבאללה, חמאס, הג'האד האיסלמי.	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות.	שמעון שמיר, "גורמים ושלבים בסכסוך הערבי-ישראלי" מתוך בנימין נויברגר (עורך) <u>דיפלומטיה בצל העימות</u> , תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה 1984 עמ' 71 – 95 (רשות) אברהם סלע ושאול משאל, <u>זמן חמס – אלימות ופשרה</u> , הוצאת ידיעות אחרונות (1999) (רשות).	שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה

4. סוגיות ביחסי ישראל-ערב : סה"כ 10 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
סוגיות ביחסי ישראל-ערב: דמוגרפיה, גרעין, גבולות, ירושלים, מים, פליטים ומלחמה (בושא)	10	1. התלמיד יכיר את סוגי הסכסוך השונים בין מדינת ישראל ומדינות ערב. 2. התלמיד יכיר מהי דמוגרפיה והשימוש הפוליטי הנעשה בה במזרח התיכון. 3. התלמיד יבין את בעיית הנשק הגרעיני במזרח התיכון. 4. התלמיד יתמודד עם	מאבק לאומי; החרם הערבי; נשק הנפט; פעולות תגמול; מאבק על המים; האמנה הפלסטינית; סוגיית השטחים; פליטים; מירון חימוש במזרח התיכון; עומק אסטרטגי; עורף	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות. דיון בכיתה וניתוח	מיכאל בריצ'ר, ירושלים בתוך נויברגר עורך, <u>דיפלומטיה בצל עימות</u> עמ' 289 – 313 (חובה). יאיר עברון, <u>הדילמה הגרעינית של ישראל</u> (תל-אביב: יד טבנקין, הוצאת הקיבוץ המאוחד – 1987) עמ' 175 –	בוהן (5%)

מבחן (25%) שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה	202 (חובה). צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 303 – 336 (רשות). אבנר כהן (1993) נשק גרעיני, עמימות ודמוקרטיה בישראל (רשות). שי פלדמן (1984) מזרח תיכון גרעיני – סיכונים. (רשות). אילן דאוטי, <u>המדיניות הגרעינית של ישראל</u> (רשות). לויטה, אריאל ואמילי לנדאו (1994) בעיני הערבים: דימויה הגרעיני של ישראל. ת"א: פפירוס. (רשות). שטיינברג ג'ראלד (מאי 1993) הפיקוח על החימוש במזה"ת, ביטחון ישראל גישה מציאותית נתיב, 14 – 22 (רשות). שטיינברג, ג'ראלד (מרס 1996), ההרתעה הגרעינית – ישראל מול ארה"ב. נתיב 41 – 46 (רשות). אבנר כהן, לקראת עמימות, <u>ישראל והפצצה</u> (תל-אביב, הוצאת שוקן, 2000) עמ' 357 – 376. (רשות). שי פלדמן, <u>ההרתעה הישראלית במבחן מלחמת המפרץ</u> (תל-אביב, הוצאת המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה, 1991) עמ' 170 – 189 (רשות). און וינקלר, <u>דמוגרפיה פוליטית במדינות ערב במאה ה-20</u> (רעננה, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה 2008) עמ'	המאמרים ע"י מורה המגמה. ניתוח קטעי עיתונות בכיתה. הרצאת מרצה מומחה. עבודת חקר, עבודת עצמית בנושא הנלמד (כחלק מתיק הפרוטפוליו). צפייה בסרטי וידיאו מתוך הסדרה "בצל הפטריה" (פרקים נבחרים) דיון וניתוח ע"י מורה המגמה.	במלחמה;	מדיניות הגרעין העמומה של מדינת ישראל. 5. התלמיד יבין את בעיית גבולותיה של מדינת ישראל. 6. התלמיד יתמודד עם סוגיית ירושלים כבירת ישראל ומקום קדוש לנוצרים ולמוסלמים. 7. התלמיד ינתח אירוע תוך שימוש במטרות הנ"ל 8. התלמיד יכיר את בעיית המים של מדינת ישראל	שונה הנלמד בכל שנה באמצעות ניתוח מאמרים (עדכניים)

18 – 34. (חובה). הדמוגרפיה של המזה"ת (פרק ג' – מתוך הספר: גיאוגרפיה של המזה"ת (פרק ג' – מתוך הספר: גיאוגרפיה של המזה"ת תמורות על סף המאה ה-21 מאת: ארנון סופר/דלית גרוס ילין. (רשות). מתי שטיינברג (תש"ן), לראות את הנולד: הגורם הדמוגרפי בראיית אש"ף (מתוך הספר דמוגרפיה ופוליטיקה במדינות ערב בעריכת עמי אילון וגד גילבר) (רשות). יוסף קורבאד' – שינויים בשיעורי פריון – האישה בעולם הערבי: היבטים כלכליים ופוליטיים. (רשות). המים במזה"ת – גורם מגביל ומנוף לפיתוח (פרק ו' – מתוך הספר: גיאוגרפיה של המזה"ת) (רשות). המזה"ת על "קו חפרת המים" – כיצד נמנעים עימותים אלימים באיזור – עלאף בעיית המחסור במים. מאת: טוני אלן. (מתוך ספר הגיאוגרפיה של המזה"ת ...) (רשות). גדעון בייגר – סוגיות גיאוגרפיות ופוליטיות בתהליך קביעת הגבול הצפוני של א"י בתקופת המנד"ט (מהספר ארצות הגליל עמ' 427 – 442. (רשות). גדעון בייגר – גבולה של א"י ביים המלח (מתוך הספר עידן מספר 14 1990, עמ' 56. (רשות).					

	משה ברוור – גבולות וספר <u>בנגב</u> (מתוך הספר – ארץ הנגב) (רשות) שלמה רווד – <u>גבול</u> <u>הצפון</u> עם לבנון בתמורות הזמן (רשות).					

5. נשק גרעיני: סה"כ 5 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
אזור מפורז מנשק גרעיני באמריקה הלטינית, אמנת טלטלוקו: הוראות ומנגנונים עיקריים	1	1. התלמיד יכיר את פירוז אזור דרום אמריקה מנשק גרעיני.	אמנת טלטלוקו, האמנה לאי הפצת נשק גרעיני (NPT) (החלטת או"ם 3472 B(XXX)	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות. סיוור לימודי במרכז לחקר גרעין שורק. הרצאת מרצה מומחה. צפייה בסרטי וידאו מתוך הסדרה "בצל הפטריה" (פרקים נבחרים) דיון וניתוח ע"י מורה המגמה.	רועי כוכבי, <u>תנאים</u> <u>מוקדמים ליצירת</u> <u>איזורים מפורזים</u> <u>מנשק גרעיני</u> : המקרה של אמריקה הלטינית. המכון ליחב"ל ע"ש לאונרד דיוויס, ירושלים, 2006, עמ' 39 – 69 104 – 106 (חובה). <u>מיכה בר, בקרת</u> <u>נשק ובטחון</u> <u>לאומי, הוצאת</u> <u>משרד הביטחון</u> . (רשות)	שיעורי בית (10% מתוך הערכת המורה בוהן (5%)
תנאים מוקדמים ליצירת אזורים מפורזים מנשק גרעיני: תנאים מוקדמים שהציעו: האו"ם, ארה"ב, האיחוד האירופי וסין	1	2. התלמיד יבין מה הם התנאים ליצירת אזורים מפורזים מנשק גרעיני.	אמנת אנטארקטיקה אמנת בנגקוק אמנת פלינדבה	הרצאת מרצה מומחה. צפייה בסרטי וידאו מתוך הסדרה "בצל הפטריה" (פרקים נבחרים) דיון וניתוח ע"י מורה המגמה.	רועי כוכבי, <u>תנאים</u> <u>מוקדמים ליצירת</u> <u>איזורים מפורזים</u> <u>מנשק גרעיני</u> : המקרה של אמריקה הלטינית. המכון ליחב"ל ע"ש לאונרד דיוויס, ירושלים, 2006, עמ' 39 – 69 104 – 106 (חובה). <u>מיכה בר, בקרת</u> <u>נשק ובטחון</u> <u>לאומי, הוצאת</u> <u>משרד הביטחון</u> . (רשות)	שיעורי בית (10% מתוך הערכת המורה בוהן (5%)
תמיכה בתנאים המוקדמים ברמת המערכת הבינלאומית	1	3. התלמיד יבין מה הם התנאים המוקדמים הנדרשים ברמת המערכת הבינלאומית.	אמנת אנטארקטיקה אמנת בנגקוק אמנת פלינדבה	הרצאת מרצה מומחה. צפייה בסרטי וידאו מתוך הסדרה "בצל הפטריה" (פרקים נבחרים) דיון וניתוח ע"י מורה המגמה.	רועי כוכבי, <u>תנאים</u> <u>מוקדמים ליצירת</u> <u>איזורים מפורזים</u> <u>מנשק גרעיני</u> : המקרה של אמריקה הלטינית. המכון ליחב"ל ע"ש לאונרד דיוויס, ירושלים, 2006, עמ' 39 – 69 104 – 106 (חובה). <u>מיכה בר, בקרת</u> <u>נשק ובטחון</u> <u>לאומי, הוצאת</u> <u>משרד הביטחון</u> . (רשות)	שיעורי בית (10% מתוך הערכת המורה בוהן (5%)
תמיכה בתנאים המוקדמים ברמת תת המערכת האזורית	1	4. התלמיד יבין מה הם התנאים המוקדמים הנדרשים ברמת תת מערכת אזורית.	אמנת אנטארקטיקה אמנת בנגקוק אמנת פלינדבה	הרצאת מרצה מומחה. צפייה בסרטי וידאו מתוך הסדרה "בצל הפטריה" (פרקים נבחרים) דיון וניתוח ע"י מורה המגמה.	רועי כוכבי, <u>תנאים</u> <u>מוקדמים ליצירת</u> <u>איזורים מפורזים</u> <u>מנשק גרעיני</u> : המקרה של אמריקה הלטינית. המכון ליחב"ל ע"ש לאונרד דיוויס, ירושלים, 2006, עמ' 39 – 69 104 – 106 (חובה). <u>מיכה בר, בקרת</u> <u>נשק ובטחון</u> <u>לאומי, הוצאת</u> <u>משרד הביטחון</u> . (רשות)	שיעורי בית (10% מתוך הערכת המורה בוהן (5%)
תנאים מוקדמים ברמת השחקן באמריקה הלטינית	1	5. התלמיד יבחין בין התנאים השונים לפירוז מנשק גרעיני במקרה של דרום אמריקה	אמנת אנטארקטיקה אמנת בנגקוק אמנת פלינדבה	הרצאת מרצה מומחה. צפייה בסרטי וידאו מתוך הסדרה "בצל הפטריה" (פרקים נבחרים) דיון וניתוח ע"י מורה המגמה.	רועי כוכבי, <u>תנאים</u> <u>מוקדמים ליצירת</u> <u>איזורים מפורזים</u> <u>מנשק גרעיני</u> : המקרה של אמריקה הלטינית. המכון ליחב"ל ע"ש לאונרד דיוויס, ירושלים, 2006, עמ' 39 – 69 104 – 106 (חובה). <u>מיכה בר, בקרת</u> <u>נשק ובטחון</u> <u>לאומי, הוצאת</u> <u>משרד הביטחון</u> . (רשות)	שיעורי בית (10% מתוך הערכת המורה בוהן (5%)

6. קביעת מדיניות וקבלת החלטות: סה"כ 3 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
דימויים, החלט והיוון חוזר במדיניות החוץ הישראלי ירושלים	3	1. התלמיד יכיר את תהליך קבלת החלטות במדיניות החוץ של ישראל. 2. התלמיד ינתח את תהליך קבלת ההחלטות בנושא ירושלים. מטרות רגשיות 3. התלמיד יזדהה עם איחודה של ירושלים. 4. התלמיד יזדהה עם ירושלים כבירתה של מדינת ישראל.	החלטת האו"ם 181 החלטת האו"ם 194 "קורפוס ספרטום" ועדת פיל ברנדוט	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות.	מיכאל בריצ'ר, ירושלים, בתוך נויברגר, עורך, <u>דיפלומטיה בצל עימות</u> עמ' 289 – 313 (חובה). פרוטוקול ופרסום רשמי, מדינת ישראל, <u>מועצת המדינה הזמנית</u> , המדפיס הממשלתי, ירושלים (1948 – 1949). (רשות). לורך נתנאל, <u>קורות מלחמת העצמאות</u> , מסדה, ת"א 1958 (רשות).	מטלת הגשה שוטפת (עבודה יישומית) (5%)

7. מלחמות ישראל-ערב: סה"כ 10 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
מלחמת העצמאות מלחמת סיני מלחמת	10	1. התלמיד יכיר את כל מלחמות ישראל השונות. 2. התלמיד יבחין בין מלחמת ברירה למלחמת בלית ברירה.	מלחמת העצמאות; מלחמת סיני (מבצע קדש); מלחמת ששת הימים-חזית רמת הגולן; החזית	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה.	אהרון יריב, "מלחמת ברירה – מלחמת בלית ברירה" מתוך יוסף אלפר (עורך)	

עבודת חקר (25%) שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה	<u>מלחמת ברירה</u> (תל-אביב הקיבוץ המאוחד – המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה, אוניברסיטת תל-אביב 1985) עמ' 9 – 30 (חובה). נתנאל לורך <u>מלחמת ישראל</u> (ירושלים : כתר 1987) עמ' 243 – 267. (חובה). מאיר אלרן ושלמה ברום, <u>מלחמת לבנון השנייה – היבטים אסטרטגיים</u> (תל-אביב, ידיעות אחרונות) עמ' 15 – 25, 84 – 100, 145 – 159, 213 – 217. (רשות). שמואל גורדון, <u>הרתעה בעימות מוגבל</u>, בתוך קובץ מאמרים – מכון פישר למחקר אסטרטגי אויר וחלל, תל-אביב 2006 עמ' 23 – 40 (רשות). אשר ססר, <u>שישה ימים – שלושים שנה מבט חדש על מלחמת ששת הימים</u> (תל-אביב, עם עובד 1999) עמ' 31 – 44, 76 – 101, 125 – 151, 222 – 228 (רשות). אפרים ענבר, הויכוח על "מלחמת אין ברירה" בישראל בתוך נויברגר, עורך <u>מלחמות והסדרים – סוגיות נבחרות ביחסי החוץ של ישראל</u> (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 1992) עמ' 259 – 277 (רשות).	קריאת מאמרי החובה מהמקראות. עבודה עצמית ע"י תלמידי הכיתה, ניתוח מלחמה נבחרת. הרצאת מרצה מומחה. סיור לימודי וסדנא במוזיאון "בתי האוסף", מוזיאון צה"ל. קטעי עיתונות, ודיון בכיתה מונחה ע"י מורה המגמה.	הירדנית, חזית סיני, שחרור ירושלים; מלחמת ההתשה; קו בר-לב; פשיטות עומק; הפצצות אסטרטגיות; מלחמת יום הכיפורים; וועדת אגרנט; חזית רמת הגולן; חזית סיני, ארמיה שלישית, שלב הבלימה, הצליחה, מלחמת שלום הגליל, אורנים גדול, אורנים קטן; אזור הביטחון; מלחמת המפרץ הראשונה; נפילת טילים בישראל; פטרויט; חדר אטום; האינתיפאדה הראשונה, אינתיפאדת אל אקצה, מבצע "חומת מגן", מלחמת לבנון השנייה; ועדת וינוגרד, מבצע "עופרת יצוקה".	3. התלמיד ינתח את מלחמות ישראל השונות מהיבט מלחמת ברירה ומלחמת בליית ברירה. 4. התלמיד יבין את הסיבות למעורבותן של המעצמות במלחמות ישראל ערב. 5. התלמיד ידע ויכיר את החלטות האו"ם הקשורות למלחמות ישראל ערב: החלטה 181, 242, 338, 1701 ו-1860. 6. התלמיד ינתח את תהליך קבלת ההחלטות במדינת ישראל לצאת למלחמה. מטרות רגשיות - ערכיות 7. התלמיד יתמודד בנושא מלחמות ישראל מבחינה רגשית וערכית. 8. התלמיד יזדהה עם מדינת ישראל כמקום מקלט לעם היהודי. 9. התלמיד יתמודד עם ערכיה הדמוקרטיות של מדינת ישראל. 10. התלמיד יביע את הזדהותו ורגשותיו במחיר שמדינת ישראל שילמה במלחמותיה השונות. 11. התלמיד יזדהה רגשית עם ההתמודדות של מדינת ישראל בטרור ופגיעה בעורף ובאזרחים. 12. התלמיד יתמודד עם בעיית המים במזרח התיכון בכלל ובעיית המים של מדינת ישראל בפרט. 13. התלמיד יכיר את סוגיית הפליטים הפלסטיניים שנוצרה בעקבות מלחמת העצמאות והצורך בפתרון הומניטארי. 14. התלמיד יכיר את החלטת האו"ם 194. 15. התלמיד יתמודד עם פתרון סוגיית ירושלים כבירת ישראל מבחינה לאומית, רגשית וערכית.	ששת הימים מלחמת ההתשה מלחמת יום הכיפור מלחמת שלום הגליל (של"ג) מלחמת המפרץ מלחמת לבנון השנייה מבצע עופרת יצוקה

8. מלחמת ששת הימים: סה"כ 6 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
מלחמת ששת הימים: השחקנים האזוריים, ישראל של 1967, מעמדה הבינלאומי ודימויה הערבי מלחמת ששת הימים	1	1. התלמיד יכיר את השחקנים האזוריים ערב מלחמת ששת הימים.	מלחמת ברירה, מלחמת בלית ברירה, מלחמת מנע פאן ערביות, גמל עבד אל-נאצר, "מערכת דו-קוטבית רופפת" "הקצינים החופשיים", קע"ם, ארגון אש"פ, האו"ם החלטה 242, ועידת חרטום.	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות.	אשר ששר, <u>ששה ימים – שלושים שנה מבט חדש על מלחמת ששת הימים</u> (תל-אביב, עם עובד 1999) עמ' 31 – 44, 76 – 101, 125 – 151, 222 – 228. (חובה).	מבחן (25%) שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה
מלחמת ששת הימים בעיני מצרים	1	2. התלמיד ינתח את מלחמת ששת הימים מזווית ראייה של מצרים.		הרצאת מרצה מומחה עבודה עצמית ע"י תלמידי הכיתה		
מלחמת ששת הימים: היבטים בינלאומיים המראה ממחלקת המדינה של ארה"ב.	1	3. התלמיד ינתח את מלחמת ששת הימים מזווית ראייה של מעצמת העל ארה"ב.				
צרפת ומלחמת ששת הימים	1	4. התלמיד ינתח את יחסי צרפת וישראל במלחמת ששת הימים				

				5. התלמיד ינתח את המשבר בין ישראל והאו"ם לפני מלחמת ששת הימים.	1	משבר מאי-יוני 1967 ישראל באו"ם
				6. התלמיד ינתח את השפעת התקשורת ודעת הקהל בישראל במלחמת ששת הימים.	1	מלחמת ששת הימים, תקשורת ודעת הקהל בישראל

9. מלחמת לבנון השנייה: סה"כ 7 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
ההיבטים הישראליים: יעדים מדיניים וצבאיים במלחמה מוגבלת נגד ארגון גרילה.	1	1. התלמיד ידע את הרקע והסיבות לפרוץ מלחמת לבנון השנייה. 2. התלמיד יכיר את הקשיים הצבאיים והמדיניים במלחמה כנגד ארגון טרור החיזבאללה.	המועצה לביטחון לאומי בישראל (המל"ל), הרתעה, אש"פ, ארגון טרור, פדאיון, ארגון PKK, ארגון גרילה, "ציר הרשע", ארגון החזבאללה, מלחמה מוגבלת, החלטת האו"ם 1559, החלטת האו"ם 1701, הסכם "טאיף", "מהפכת הארזים", האו"ם, האיחוד האירופי, ה-8 G - , הליגה הערבית, ארגון UNIFIL	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות. עבודה, ניתוח מלחמת לבנון השנייה. קריאת ספרות עצמית ע"י התלמידים בספריה, אינטרנט. צפייה בקלטות וידאו בנושא מלחמת לבנון השנייה. הרצאת מרצה מומחה.	מאיר אלרון ושלמה ברום, <u>מלחמת לבנון השנייה – היבטים אסטרטגיים</u> (תל-אביב, ידיעות אחרונות) עמ' 15 – 25, 84 – 100, 145 – 159, 213 – 217. (חובה). שמואל גורדון, <u>הרתעה בעימות מוגבל,</u> בתוך קובץ מאמרים – מכון פישר למחקר אסטרטגי, אויר וחלל, תל-אביב 2006 עמ' 23 – 40, (חובה).	שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה

	משה ארנס, <u>מלחמה</u> <u>ושלום</u> <u>במזרח</u> <u>התיכון</u> .					
	תל-אביב, ידיעות אחרונות, 1995, (רשות) אריאל לוויטה, <u>האסטרטגיה</u> <u>הצבאית</u> <u>של ישראל</u> : <u>הגנה</u> <u>והתקפה</u> . תל-אביב, הקבוץ המאוחד, 1998, עמ' 20 – 21 (רשות).			3. התלמיד ינתח את תהליך קבלת ההחלטות לצאת למלחמת לבנון השנייה.	1	תהליך קבלת החלטות בישראל
	כתב העת "פוליטיקה" <u>על מלחמת</u> <u>לבנון</u> <u>השנייה</u> , (2008) (רשות)			4. התלמיד יכיר את ההרתעה במלחמת לבנון השנייה.	1	ההרתעה ומגבלותיה
				5. התלמיד ינתח את גורם השפעת דעת הקהל על היציאה למלחמת לבנון השנייה.	1	דעת הקהל בישראל ומלחמת לבנון השנייה
				6. התלמיד יכיר את סוג ההרתעה בעימות מוגבל.	1	ההרתעה בעימות מוגבל.
בוחר (5%)				7. התלמיד יכיר את ההיבטים האזוריים בעקבות מלחמת לבנון השנייה. 8. התלמיד יכיר את מעורבותן של גורמים בינלאומיים במלחמת לבנון השנייה.	2	ההיבטים האזוריים: "הקרב על לבנון" – לבנון וסוריה בעקבות המלחמה החזית הבינלאומית: מה מאחורי התמיכה בישראל.

10. משפט הומאניטרי בינלאומי: סה"כ 2 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה

ומשקלה שיעורי בית מתוך הערכת המורה (10%)	אמנת ג'נבה משנת 1949, והפרוטוקולים הנוספים משנת 1977 (חובה). אמנת הנשק הקונבנציונלי משנת 1980 (רשות). ארגון הצלב האדום הבינלאומי (רשות). צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 550 – 570 (רשות). אמנת רומא משנת 1999 (רשות). אמנת האג משנת 1954 (רשות). אמנת הנשק הביולוגי משנת 1972 (רשות). אמנת אוטווה משנת 1997 (רשות).	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות דיון בכיתה בסוגיות ייחודיות, ניתוח קטעי עיתונות ודיון בכיתה ע"י מורה המגמה.	אמנת ג'נבה הרביעית, אמנת האג, הצלב האדום, מד"א, בצלם, אדללה, אמנסטי, "נוהל שכן", "הקש בגג".	1. התלמיד יכיר את הארגונים ההומניטאריים הפועלים במדינת ישראל : מד"א, בצלם, אדללה, ואחרים.	1 ארגונים הומניטאריים במדינת ישראל : מגן דוד אדום, אגודה לזכויות אדם, אדללה, בצלם
				2. התלמיד יתמודד עם סוגיות ייחודיות במדינת ישראל דוגמת: הריסת בתים, נוהל שכן, עינויים ואחרים. מטרות רגשיות וערכיות 3. התלמיד יביע רגשותיו בסוגיות של גירוש, הגליה, הריסת בתים וטרור. 4. התלמיד יביע דעתו בעד ונגד סוגיית עינויים במקרה של "פצצה מתקתקת". 5. התלמיד יבין את הערכיות בקיומם של ארגונים ישראלים המגינים על זכויות אדם ואזרח בישראל. התלמיד יתמודד עם ערכים ומוסר של מדינת ישראל כמדינה יהודית	1 סוגיות ייחודיות במשפט הומניטארי בינלאומי: עינויים, הריסת בתים, גרוש, הגליה, נוהל שכן, "הקש בגג"

				ודמוקרטיה במלחמתה בטרור.		

11. מעורבות חיצונית: סה"כ 6 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
מעצמות	2	1. התלמיד ישווה בין המעורבות של בריה"מ וארה"ב במזרח התיכון.	תקופת המנדט; הצהרת בלפור; תכנית החלוקה (החלטה 181); 194, יוניפיל; יוזמת רוג'רס; כוח חירום של האו"ם; דאטנט; החלטה 242; החלטה 338; החלטה 425; החלטה 1701; קוארטט, החלטה 1860.	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות. דיון בכיתה על החלטות האו"ם וניתוח ע"י מורה המגמה	משה ז'ק, <u>הסכסוך הישראלי – ערבי בצבת המעצמות</u> . (תל-אביב, הקיבוץ המאוחד 1986) עמ' 21 – 9 (חובה).	שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה
אירופה	2	2. התלמיד יכיר את המעורבות השונה של הזירה הבינלאומית במזרח התיכון		צפייה בסרטי וידאו מתוך הסדרה		
או"ם	2	3. התלמיד יכיר ויבין את מעורבותו של ארגון האו"ם. 4. התלמיד יכיר את יישומן של החלטות האו"ם במזרח התיכון		"מוקדי הסכסוך במזה"ת" (פרק 10)		

12. מדיניות חוץ של ישראל – היבטים מחוץ לסכסוך: סה"כ 4 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
ישראל והעולם השלישי	1	1. התלמיד ינתח את מערכת יחסי החוץ של ישראל ומדיניות העולם השלישי	"השוק המשותף", אמברגו, החלטה 242, "הארגון לאחדות אפריקה" OAU,	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי	בנימין נויברגר, (עורך) <u>דיפלומטיה בצל העימות, תל-אביב: האוניברסיטה</u>	שיעורי בית. 10% במסגרת הערכת המורה

	הפתוחה, 1984, הפרקים: יחסים עם ארה"ב עמ' 528 – 543, יחסים עם הקהילה האירופית עמ' 528 – 543 (רשות).	החובה מהמקראות. הרצאת מרצה בתחום יחסי החוץ של ישראל.	החלטת האו"ם "הציונות כצורה של גזענות". ארגון איפ"ק, מדינות מפתחות, האיחוד האירופי, מדינות "הדטאנט",			
		הרצאה של שגריר, נספח של אחד	יזמת רוגרס, "צעד אחר צעד".	2. התלמיד יכיר את מערכת יחסי החוץ בין ישראל ואירופה	1	ישראל ואירופה
מבחן (20%)	גבריאל שפר, "היחסים המיוחדים בין ארה"ב לישראל" בתוך בנימין נויברגר (עורך) שם 1992 עמ' 391 – 400 (חובה).	המדינות בישראל. צפיה בסרטי וידאו מתוך הסדרה "מוקדי הסכסוך במזה"ת" (פרקים נבחרים).		3. התלמיד ינתח את מערכת היחסים המיוחדת השוררת בין מדינת ישראל וארה"ב מטרות ערכיות 4. התלמיד ידע ויכיר את מערכת היחסים המיוחדת בין ישראל וארה"ב ובמרכזן ערכים דמוקרטיים כמו ערך החירות. 5. התלמיד יזדהה עם ערכיה הדמוקרטיים של מדינת ישראל כמדינה ליברלית.	2	ישראל וארה"ב

13. המשכיות מול שינוי – במדיניות החוץ והביטחון של ישראל: סה"כ 6 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
יעדים לאומיים	2	1. התלמיד יכיר את היעדים הלאומיים של מדינת ישראל: יעד הביטחון הלאומי, ועצמאות כלכלית.	גבולות ביטחון; נתיבים בינלאומיים פתוחים; תכנון לתווך ארוך; העדר תכנון; סיכון מחושב; הסתמכות על עצמנו; הדימוי הגרעיני של ישראל; מדיניות הגרעין של ישראל; דיפלומטיה ישראלית חשאית; סחר נשק; ההסברה	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות. סיור לימודי לאחד מבסיסי ח"א ומוזיאון ח"א, עבודה עצמית להכרת עוצמתה הצבאית	יחזקאל דרור, <u>אסטרטגיה רבתי לישראל</u> (ירושלים: אקדמון 1989) עמ' 71 – 97 (חובה). יהודה בן מאיר, <u>קבלת החלטות בסוגיות הביטחון הלאומי: היבט ישראלי</u> (תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה אוניברסיטת	שיעורי בית (10%) במסגרת הערכת המורה מטלה יישומית שוטפת סמס' ב (5%)

	תל-אביב) עמ' 72 – 97 (רשות).	ביטחונות של מדינת ישראל.	הישראלית; דוקטרינת בטחון; מרכיבי הביטחון הלאומי;			
		אפשרות לסיור לימודי לכנסת ישראל ובית המשפט העליון.		2. התלמיד ידע מהי דוקטרינת הביטחון של מדינת ישראל דרך הכרת עוצמתו של צה"ל ואוכלוסיית העורף. 3. התלמיד יבין כיצד מתבצע תכנון מדיניות החוץ והביטחון של מדינת ישראל.	3	בטחון לאומי ותכנון מדיניות
				4. התלמיד יכיר את הגורמים השונים המשפיעים על קביעת מדיניות החוץ והביטחון: גורמים בירוקרטיים, גורמים מפלגתיים, גורמים אינטרסנטיים ודעת הקהל. מטרות ערכיות 5. התלמיד יביע את דעתו על ערכים דמוקרטיים כמו: חופש הביטוי, חופש ההפגנה, חופש העיתונות חופש ההתארגנות. ערכים דמוקרטיים במדינת ישראל כמדינה דמוקרטית.	1	דוקטרינה צבאית

14. הדרכים לפתרון הסכסוך וסוגיית השלום: סה"כ 12 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
הסדרים בין ישראל לערב (שבית נשק והסדרי ביניים, השלום עם מצרים, שלום עם ירדן, ועידת מדריד, הסכם אוסלו תהליך אנאפוליס המו"מ לשלום היום)	8 1 3	1. התלמיד יכיר את הסכם השלום בין ישראל למצרים. 2. התלמיד יכיר את הסכם השלום בין ישראל וירדן. 3. התלמיד ינתח את הסכמי השלום הנ"ל על פי רמות הניתוח השונות. 4. התלמיד יכיר את הסכם אוסלו וקיומה של ועידת מדריד. מטרות רגשיות וערכיות	תכנית אלון; הסכם הפרדת כוחות של ישראל-מצרים; הסכם הפרדת כוחות ברמת הגולן; ועידת מדריד; בורות טאבה; הסכמי קמפ-דיוויד; הסכם השלום הישראלי-מצרי; הסכם אוסלו; הרשות הפלשתינית, הסכם השלום הישראלי-ירדני; שיחות קמפ דייוויד; ההתנתקות מעזה; הודנה,	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה. קריאת מאמרי החובה מהמקראות. ניתוח קטעי עיתון, דיון בכיתה בהנחית מורה המגמה. עבודה עצמית	"משא ומתן קליינמן אהרון לקראת הסדרים מדיניים במזרח התיכון", סקירה חודשית (יוני-יולי 1992) עמ' 32 – 31 (רשות). שמעון שמיר, "ההשקפה הישראלית על מצרים ועל תהליך השלום: שניות המבט" מתוך בנימין נויברגר, שם (1992) עמ' 513 – 543	שיעורי בית (10%) מתוך הערכת המורה

	5. התלמיד יביע דעתו על הסכם אוסלו. 6. התלמיד יזדהה עם כמיהתה של מדינת ישראל לשלום עם מדינות ערב ומרכזיותו של ערך השלום. 7. התלמיד יכיר את הצעת השלום של הליגה הערבית (היוזמה הסעודית).	תהדייה.	בנושא נבחר	(רשות). סעדיה תובל, קרט, 1977 – 1979, הסכמי קמפ' דייוויד וחזקה השלום המצרי – ישראל, בתוך נויברגר, עורך מלחמות והסדרים עמ' 93 – 121. (רשות). איתמר רבינוביץ, חצי מאה של סכסוך, רבע מאה של תהליך שלום: יחסי ישראל – ערב בשנת החמישים למדינה. בתוך שפירא אניטה, עורכת, עצמאות – חמישים השנים הראשונות, עמ' 409 – 427. (רשות). איתמר רבינוביץ, ישראל וסוריה, רבין ואסד, מתוך ספ השלום, (תל- אביב, ידיעות אחרונות, 1998) עמ' 29 – 75. (רשות). אריה גרוניק, יחסי ישראל והאו"ם – שלוש תקופות ושלוש שאלות, מתוך מדיניות חוץ בין עימות להסדרים ישראל 1948 – 2008, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה, 2008) עמ' 1080 – 1106. (רשות).

15. המזרח התיכון בפתחם של הסדרי עולם משתנים: סה"כ 4 ש"ש

נושא	ש"ש	מטרות פרטניות	מושגים מרכזיים	דרכי למידה	ביבליוגרפיה	דרכי הערכה ומשקלה
הקשר בין שינויים במישור הגלובלי	2	1. התלמיד יכיר את השינויים שחלו במערכת הבינלאומית. 2. התלמיד ישווה בין	תלות גומלין; בינלאומית; מתאם בין שינויים	הרצאה פרונטלית ע"י מורה המגמה.	אהרון קליימן, "השלכות הסדר העולמי החדש על יישוב משבר המזרח-	שיעורי בית (10%)

מתוך הערכת המורה	התיכון", מתוך יוסף אלפר (עורך) שם (1991) עמ' 56 – 68 (רשות). שי פלדמן, משה גרונדמן, עורכים <u>לאחר המלחמה בעיראק</u> (תל-אביב, הוצאת משרד הביטחון 2004) עמ' 13 – 22, 35 – 46, 59 – 68, 91 – 100, 117 – 130, 151 – 160. (רשות). שי פלדמן, "סיכויים לפיקוח ובקרת נשק במזרח התיכון", מתוך יוסף אלפר (עורך) שם (1991) עמ' 264 – 348 (רשות). תומס פרידמן, <u>העולם הוא שטוח</u>, הוצאת אריה ניר, (2009). (רשות). תומס פרידמן, <u>העולם הגלובלי החיים במציאות חדשה</u>, הוצאת ניר (2006) (רשות). סמואל הנטינגטון, "<u>התנגשות הציביליזציות</u>", בתוך תכלת (הוצאת מרכז שלם) גיליון מס' 9 , אביב תשס"ט, 2000 , עמ' 129 – 157. (רשות).	קריאת מאמרי החובה מהמקראות. ניתוח קטעי עיתון, דיון בכיתה בהנחיית מורה המגמה.	גלובליים לבין שינויים במזרח התיכון; הכרה בישראל; חימוש המזרח התיכון; פירוז צבאי; פיקוח נשק; בקרת נשק, טרור עולמי, ארגון אל-קעידה, 11 בספטמבר 2001, גלובליזציה.	המערכת "הדו קוטבית הרופפת" בתקופת המלחמה הקרה למערכת החד קוטבית עם התפוררותה של ברה"מ. 3. התלמיד יתמודד עם השינוי שחל בזירה הבינלאומית והשפעתה על תת המערכת המזרח תיכונית.		לבין אלו במישור תת מערכתי
מבחן מגן (30%)				4. התלמיד יכיר את תלות הגומלין בין תת המערכת המזרח תיכונית והזירה הבינלאומית מבחינה אסטרטגית, מדינית, צבאית וכלכלית. 5. התלמיד יתמודד עם השינוי שחל במעמדה של איראן במזה"ת.	2	המימד הכלכלי המדיני, האסטרטגי, צבאי

16. המצגת : יישום הלימוד של מושגים ומודלים ביחב"ל בהצגת נושאים כמו : מלחמה, גרעין, גבולות, מים, ירושלים : סה"כ 20 ש"ש

דרכי הערכה ומשקלה	ביבליוגרפיה	דרכי למידה	מושגים מרכזיים	מטרות פרטניות	ש"ש	נושא
				1. התלמיד ינתח אירוע	20	המצגת :

המצגת (30%).	ביבליוגרפיה הרלוונטית לנושא הנבחר.	המצגת – ניתוח אירוע נבחר ע"י קבוצת תלמידים (8 – 10) עבודה עצמית של הקבוצה נמשכת כשלושה חודשים. המצגת מוצגת ל- מורי המגמה, הנהלת ביה"ס, מורים, אורחים. המצגת נמשכת כ-3 שעות. כ- שעה וחצי מצגת הקבוצה, חצי שעה רפלקציה של הקבוצה המציגה על המצגת. רבע שעה הערות והארות של הכיתה על הקבוצה שהציגה, הערות והארות מורה המגמה.	מושגי יחב"ל הרלוונטיים לנושא הנבחר.	נבחר על פי מודלים תיאורטיים שלמד. 2. התלמיד ישתמש וינתח אירוע תוך שילוב מושכל של מושגי יחב"ל שלמד. 3. התלמיד יידרש לחפש מקורות מידע נוספים למקורות המידע שלמד דוגמת: ספרים, מאמרים, עיתונות, אינטרנט וכד'. 4. התלמיד יבין שאין פתרון אחד ביחב"ל וישנם היבטים שונים ומגוונים לפתרון בעיות ביחב"ל. 5. התלמיד יבחין וידע לנתח בין מידע רלוונטי למידע בלתי רלוונטי לסוגיה שאיתה התלמיד נדרש להתמודד במצגת. מטרות רגשיות וערכיות 6. התלמיד יתמודד עם קשיים שונים במצגת, הצורך בבחירת מודלים ומושגי יחב"ל. 7. התלמיד יתמודד עם הקשיים בבחירת המקורות הרלוונטיים לנושא הנבחר במצגת. 8. התלמיד ייחשף לצורך לדעת לשתף פעולה עם חבריו למצגת. 9. התלמיד בעבודת המצגת יגלה סובלנות וסבלנות כלפי חבריו לעבודת המצגת ויהיה רגיש לצרכים של הקבוצה, לדעת לוותר ולהגיע לפשרה. 10. התלמיד ילמד להתמודד עם תלמידים השונים ממנו, הוא ייחשף לתלמידים חלשים, מופנמים ויכיר כי החוליה החלשה בשרשרת היא החוליה הפגיעה ביותר ובכך יילמד לתרום ולעזור גם לתלמיד החלש בקבוצתו. 11. התלמיד יילמד להתמודד "לחץ זמן", לעמוד ביעדים שנקבעו. 12. התלמיד יבין את ערך האחריות של האחד כלפי	יישום הלימוד של מושגים ומודלים ביחב"ל בהצגת נושאים כמו: מלחמה, גרעין, גבולות, מים, ירושלים

				השני בהתמודדות בעבודת צוות. אחריות שלו, ואחריות שלו כלפי האחר.		

10. רשימת מושגי יסוד על פי נושאים:

חלק א' היבטים תיאורטיים ביחב"ל ויישומם.

1. חקר היחסים הבינלאומיים.

גישה אוטופיסטית – אידיאליסטית, גישה ריאליסטית, אסכולה מדעית, תיאורית המשחקים, מצב הטבע של היחיד, מצב הטבע הבינלאומי, אנרכיה, דילמת הביטחון סביבה בינלאומית, תוקידידס, מקיאבלי, הובס, לוק, רוסו, לנין ומורגנתאו.

2. מערכות בינלאומיות.

תורת המערכות הכללית, הומיאוסטאסיס, תת-מערכת, מערכת מאזן-כוחות, מערכת "דו-קוטבית רופפת", תקופת הביטחון הקיבוצי, מערכת וטו יחידתי, מערכת חד קוטבית, משוב, שינויים גיאופוליטיים, סדר עולמי, מערכת בינלאומית יציבה/בלתי יציבה, העולם השלישי, ברית נא"טו, ברית וארשה.

3. עוצמה ביחסים בינלאומיים.

גישות לחקר העוצמה, המסורתית, הריאליסטית, התנהגותית והתלות, מרכיבי עוצמה כמותיים, מרכיבי עוצמה איכותיים, עוצמה כלכלית, עוצמה צבאית, כמותית, עוצמה צבאית איכותית, עוצמה פסיכולוגית, עוצמה נורמטיבית, "עוצמה רכה", יחסיות המושג עוצמה; השפעה בינלאומית, ריבוד מדינות, משאבים קיומיים, משאבים אסטרטגיים, צמיחה כלכלית, אוכלוסיה אפקטיבית, מנהיגות לאומית/צבאית, מגבלות העוצמה, ביטחון לאומי, עוצמה שאולה, עוצמה מוענקת.

4. המדינה ומעמדה הבינלאומי.

ריבונות, מדינה רב-לאומית, דו-לאומית, אינטרס לאומי, מדינת לאום, מדינה אוטוקרטית קונפדרציה, פדרציה; איחוד מדינות; מדינה פטרימוניאלית, אופי לאומי, מוראל לאומי, מיעוט לאומי, הגדרה עצמית, איחוד אירופה, תלות בינלאומית.

5. ארגונים בינלאומיים והמשפט הבינלאומי.

שחקן על מדינת; אמנה בינלאומית; ברית בינלאומית; הסכם בינלאומי; גוש בינלאומי; ארגון האומות המאוחדות; חבר הלאומים; חוזה בינלאומי; ארגונים בינלאומיים בין ממשלתיים; ארגונים בינלאומיים גלובליים; ארגונים בינלאומיים אזוריים; איגוד בינלאומי; ועידה בינלאומית; דיני מלחמה; פשע נגד האנושות; בית דין בינלאומי; משפט הומניטארי בינלאומי, ארגון המדינות המפותחות (OECD), ארגונים בינלאומיים לא מדינתיים.

6. מימד הפרט וקבלת החלטות ביחסים הבינלאומיים

גישה פסיכו-פתולוגית, "האישיות התוקפנית", "האישיות משתפת פעולה", מסגרת תפיסתית נוקשה; מסגרת תפיסתית גמישה; גישה קוגניטיבית, הקוד התפעולי, "יונים", "ניצים" עיוותי תפיסה; "פרקליט שטן" הפתעה אסטרטגית; הפתעה טקטית; מתקפת פתע; סביבה ביצועית; סביבה פסיכולוגית; פריזמה עמדתית; קבלת החלטות בתנאי אי-ודאות; טרום החלטה; ניסוח החלטה; ביצוע החלטה; האפיק האמפירי; האפיק הנורמטיבי; מקבלי החלטות, "הליכה על סף תהום".

7. עיצוב מדיניות חוץ; יעדים וקביעת מדיניות.

אינטרס לאומי, יעד שמירת "האני הלאומי"; יעדי קניין; יעדי סביבה; יעד לאומי ישיר; יעד לאומי עקיף; יעדים מרכזיים, יעדים לטווח ארוך; יעדים לטווח קצר; יעדים מהפכניים; יעדים מסורתיים; השפעות פנים מדינתיות; מערכת פוליטית פתוחה; מערכת פוליטית סגורה; דימויים של גורמי השפעה; בדלנות.

8. סכסוכים בינלאומיים.

סכסוך בינלאומי; סכסוך מובנה; סכסוך מוקנה, סכסך טהור; "משחק סכום אפס" משחק של מניעים מעורבים; שיתוף פעולה טהור, הרפיה; מרוץ חימוש; הסלמת דימויים שלב התהוות; שלב הבשלות; שלב הצמצום; משבר בינלאומי מזווית ראייה של מקבלי החלטות; משבר בינלאומי מזווית ראייה של העדים; משבר בינלאומי מזווית ראייה של המערכת; שלב הקדם משברי; שלב האירוע-המקדים; שלב האתגר; שלב העימות; שלב ההסדר; פשרה; בוררות; תיווך.

9. מלחמה; סיבות, סיווג וסיום.

מלחמה קלסית; טבע האדם כסיבה למלחמה; לוחמה בעצימות נמוכה, המדינה כסיבה למלחמה; המערכת הבינלאומית כסיבה למלחמה; מלחמה מודרנית; מלחמה קונבנציונלית; מלחמה מוגבלת; מלחמת גרילה; טרור; הגישה המדינית למלחמה; הגישה המשפטית למלחמת; מלחמת אזרחים; מלחמה עממית; מלחמת התשה; מלחמה טוטלית; מלחמת מנע, מלחמה צודקת; מלחמת ברירה; מלחמת בלית ברירה; 10. משפט הומניטארי בינלאומי

11. מלחמות ואסטרטגיות בלתי קונבנציונליות.

אסטרטגיה; טקטיקה; מלחמה גרעינית; אסטרטגיה רבת; הרתעה גרעינית; תגמול מסיבי; התגובה הגמישה; השמדה הדדית מוחלטת (MAD); אמצעי שיגור; נגד כוח; נגד ערך; יציבות אסטרטגית; הגנה אקטיבית; הגנה פסיבית; היוזמה להגנה אסטרטגית; מלחמה כימית; מלחמה ביולוגית; נשק גרעיני אסטרטגי; מאזן האימה; יכולת מכה ראשונה; יכולת מכה שנייה; שיחות סאל"ט, תפוצת נשק גרעיני, האמנה לאי תפוצת נשק גרעיני. 12. נשק בלתי קונבנציונאלי- תיאוריה של אזורים מפורזים מנשק גרעיני

אמנת טלולוקו, אמנה לאי הפצת נשק גרעיני (NPT), החלטת או"ם 3472 B(XXX), אמנת אנטארקטיקה, אמנת בנגקוק, אמנת פלינדבה. 13. אמצעים בלתי אלימים לביצוע מדיניות חוץ – דיפלומטיה וסוגיית השלום.

הדיפלומטיה הקלאסית; נוהל דיפלומטי; דיפלומט; דיפלומטיה גלויה; דיפלומטיה חשאית; פצפוזים; משא ומתן; תעמולה בינלאומית; חסינות דיפלומטית; סגנונות דיפלומטיים; שלום קר; אי לוחמה; סיום מלחמה; שלום חיובי ושלילי; פירוק נשק; בקרת נשק; דיפלומטיה כפייתית .

14. אמצעים בלתי אלימים לביצוע מדיניות חוץ; כלכלה ותלות בינלאומית.

תגמול כלכלי, חדירה כלכלית; סיוע חוץ; אמברגו; חרם כלכלי; סגר; תלות כלכלית חד כיוונית; תלות גומלין בינלאומית; משאבים אסטרטגיים; משאבים קיומיים; איזון כלכלי; 15. המשכיות ושינוי – היחב"ל לקראת המאה ה-21.

מחיר כלכלי; מחיר בטחוני; הסרת מכסים; פגיעה באיזון; מדינות מתפתחות; מדינות מפותחות; מודרניזציה; התפתחות פוליטית; זכויות אדם טבעיות; זכויות מדיניות; יחסי צפון-דרום, טשטוש גבולות; העולם – "כפר קטן".

חלק ב: היחסים הבינלאומיים במזרח – התיכון. 1. מבוא: המזרח-התיכון המימד הגיאוגרפי-פוליטי.

איזור חייץ; דמוגרפיה במזרח התיכון; תוחלת חיים; פיזור אוכלוסין; צפיפות אוכלוסין בערים; קרבה לים; גבולות מלאכותיים; שטח מדינות; מיקום מדינות מרכז מול פריפריה; משאבים קיומיים; משאבים אסטרטגיים; נפט; מים; אורניום.

2. המעגל הערבי-ערבי.

קע"ם; אופ"ק; ליגה ערבית; ספטמבר השחור; פאן-ערביות; מלחמת עיראק-כווית.
3. המעגל הערבי-יהודי.

הסכמי שביתת הנשק, מדינות העימות, פדאיון, אש"ף, ארגון החיזבאללה, חמאס, הג'יהאד האיסלמי.

4. סוגיות ביחסי ישראל-ערב

מאבק לאומי; החרם הערבי; נשק הנפט; פעולות תגמול; מאבק על המים; האמנה הפלסטינית; סוגיית השטחים; פליטים; מירוץ חימוש במזרח התיכון; עומק אסטרטגי; עורף במלחמה;
5. נשק גרעיני

אמנת טלולולקו, האמנה לאי הפצת נשק גרעיני (NPT), החלטת או"ם 3472 B(XXX), אמנת אנטארקטיקה אמנת בנגקוק, אמנת פלינדבה.

6. קביעת מדיניות וקבלת החלטות

החלטת האו"ם 181, החלטת האו"ם 194, "קורפוס ספרטום", ועדת פיל, ברנדוט.

7. מלחמות ישראל ערב

מלחמת העצמאות; מלחמת סיני (מבצע קדש); מלחמת ששת הימים-חזית רמת הגולן; החזית הירדנית, חזית סיני, שחרור ירושלים; מלחמת ההתשה; קו בר-לב; פשיטות עומק; הפצצות אסטרטגיות; מלחמת יום הכיפורים; וועדת אגרנט; חזית רמת הגולן; חזית סיני, ארמיה שלישית, שלב הבלימה, הצליחה, מלחמת שלום הגליל, אורנים גדול, אורנים קטן; אזור הביטחון; האינתיפאדה הראשונה, אינתיפאדת אל אקצה, מבצע "חומת מגן", מלחמת לבנון השנייה; ועדת וינוגרד, מבצע "עופרת יצוקה".
8. מלחמת לבנון השנייה

המועצה לבטחון לאומי בישראל (המל"ל), הרתעה, אש"ף, ארגון טרור, פדאיון, ארגון PKK, ארגון גרילה, "ציר הרשע", ארגון החיזבאללה, מלחמה מוגבלת, החלטת האו"ם 1559, החלטת האו"ם 1701, הסכם "טאיף", "מהפכת הארזים", האו"ם, האיחוד האירופי, ה-8 – G, הליגה הערבית, ארגון UNIFIL.
9. מלחמת ששת הימים

מלחמת ברירה, מלחמת בלית ברירה, מלחמת מנע, פאן ערביות, גמאל עבד אל-נאצר, "מערכת דו-קוטבית רופפת", "הקצינים החופשיים", קע"ם, ארגון אש"ף, האו"ם, החלטה 242, ועידת חרטום.
10. משפט הומאניטרי בינלאומי

אמנת ג'נבה הרביעית, אמנת האג, הצלב האדום, מד"א, בצלם, אדללה, אמנסטי, "נוהל שכן", "הקש בגג".
11. מעורבות חיצונית

תקופת המנדט; הצהרת בלפור; תכנית החלוקה (החלטה 181); החלטה 194, יוניפיל; יוזמת רוג'רס; כוח חירום של האו"ם; דאטנט; החלטה 242; החלטה 338; החלטה 425; החלטה 1701; קוארטט, החלטה 1860.

12. מדיניות חוץ של ישראל – היבטים מחוץ לסכסוך

השוק המשותף, אמברגו, החלטה 242, "הארגון לאחדות אפריקה" OAU, החלטת האו"ם "הציונות כצורה של גזענות", ארגון אופ"ק, מדינות מפתחות, האיחוד האירופי, מדיניות "הדטאנט", יזמת רוג'רס, "צעד אחר צעד".
13. המשכיות מול שינוי במדיניות החוץ והביטחון של ישראל.

גבולות ביטחון; נתיבים בינלאומיים פתוחים; תכנון לתווך ארוך; העדר תכנון; סיכון מחושב; הסתמכות על עצמנו; הדימוי הגרעיני של ישראל; מדיניות הגרעין של ישראל; דיפלומטיה ישראלית חשאית; סחר נשק; ההסברה הישראלית; דוקטרינת בטחון; מרכיבי הביטחון הלאומי;
14. הדרכים לפתרון הסכסוך וסוגיית השלום.

תכנית אלון; הסכם הפרדת כוחות של ישראל-מצרים; הסכם הפרדת כוחות ברמת הגולן; ועידת מדריד; בוררות טאבה; הסכמי קמפ-דיוויד; הסכם השלום הישראלי-מצרי; הסכם אוסלו; הרשות הפלשתינית, הסכם השלום הישראלי-ירדני; שיחות קמפ דיוויד; ועידת אנאפוליס, ההתנתקות מעזה; הודנה, תהדייה.

15. המזרח התיכון בפתחם של סדרי עולם משתנים.

תלות גומלין בינלאומית; מתאם בין שינויים גלובליים לבין שינויים במזרח התיכון; הכרה בישראל; חימוש המזרח התיכון; פירוז צבאי; פיקוח נשק; בקרת נשק, טרור עולמי, ארגון אל-קעידה, 11 בספטמבר 2001, גלובליזציה. 16. המצגת

רשימת מושגים הרלוונטיים לנושא הנבחר בכל שנה (מתוך רשימת המושגים הנלמדים).

11. רשימת ביבליוגרפיה

חלק א': היבטים תיאורטיים ביחב"ל ויישומם.

1. חקר היחסים הבינלאומיים

- איתן גלבוע "היחסים הבינלאומיים כתחום מדעי", בתוך, איתן גלבוע (עורך), יחסים בינלאומיים (תל-אביב, עם עובד 1978) עמ' 11 – 33. (חובה).
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 2 – 44 (רשות).
- הנס י. מורגנטאו, פוליטיקה בין האומות (תל-אביב: יחדיו, 1963), כרך א', עמ' 17-26. (רשות).

מערכות בינלאומיות.

- אריה רבינוביץ "מערכת", בתוך מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים (תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1984), יחידת לימוד מס' 3 עמ' 5 – 34. (חובה)
- לואי קנטור וסטיבן שפיגל "אזורים בינלאומיים – גישה השוואתית לחמש תת מערכות" בתוך א. גלבוע, עמ' 83 - 96. (רשות)

2. עוצמה ביחסים הבינלאומיים

- הנס י. מורגנטאו, שם עמ' 139 – 189 (חובה).
- מרדכי שנהב, "עוצמה" בתוך, מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים (תל-אביב : האוניברסיטה הפתוחה, 1981) עמ' 86 – 92. (רשות).
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 420 – 462. (רשות).

3. המדינה ומעמדה הבינלאומי

- בנימין אקצין, יסודות המדינאות הבינלאומית (ירושלים: אקדמון, 1987 עמ' 15 – 28 (חובה).
- פול קנדי, שם עמ' 225 – 281 (רשות).

4. ארגונים בינלאומיים והמשפט הבינלאומי

- בנימין אקצין, שם עמ' 227 – 244 (חובה).
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 163 – 184, 191 – 220. (רשות).

- סטנלי הופמן, "עבר ועתיד בארגונים בינלאומיים", איתן גלבווע (עורך), שם עמ' 305 – 323 (רשות).
- 5. מימד הפרט וקבלת החלטות ביחסים הבינלאומיים.
- אפרים קם, מתקפת פתע (תל-אביב: מערכות, ההוצאה לאור של משרד הבטחון. 1990). עמ' 91 – 115 (חובה).
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 45 – 75 (רשות).
- רוברט גרביס, "עוותי תפיסה" בתוך איתן גלבווע שם עמ' 147 – 168 (חובה).
- 6. עיצוב מדיניות חוץ: יעדים וקביעת מדיניות
- ארנולד וולפרס, "יעדי מדיניות החוץ", בתוך מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים. יחידה מס' 11 (תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה 1981) עמ' 5 – 16 (חובה).
- וליאם קופלין, "פוליטיקה פנימית ועיצוב מדיניות החוץ", שם, עמ' 109-146 (חובה).
- 7. סכסוכים ומשברים בינלאומיים.
- קאל ג'. הולסטי "יישוב סכסוכים בינלאומיים", בתוך, איתן גלבווע (עורך) שם, עמ' 243 – 264 (חובה).
- צ'רלס פ. הרמן. "משברים בינלאומיים", שם עמ' 212 – 228 (חובה).
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 378 – 415 (רשות).
- 8. מלחמה: סיבות, סיווג וסיום.
- יהושפט הרכבי, מלחמה ואסטרטגיה (תל-אביב: מערכות, ההוצאה לאור של משרד הביטחון, 1990), עמ' 117 – 134 (רשות).
- 9. משפט הומניטארי בינלאומי
- אמנות ג'נבה משנת 1949, והפרוטוקולים הנוספים משנת 1977 (חובה).
- אמנת הנשק הקונבנציונלי משנת 1980 (רשות).
- ארגון הצלב האדום הבינלאומי (רשות).
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 550 – 570 (רשות).
- אמנת רומא משנת 1999 (רשות).
- אמנת האג משנת 1954 (רשות).

- אמנת הנשק הביולוגי משנת 1972 (רשות).
- אמנת אוטווה משנת 1997 (רשות).
- 10. מלחמות ואסטרטגיות בלתי קונבנציונליות
- יהושפט הרכבי, שם, עמ' 217 – 238 (חובה).
- יהושפט הרכבי, (עורך) על הגרילה תל-אביב, מערכות 1971 עמ' 11 – 30. (רשות)
- 11. נשק בלתי קונבנציונאלי- תיאוריה של אזורים מפורזים מנשק גרעיני
- רועי כוכבי, תנאים מוקדמים ליצירת איזורים מפורזים מנשק גרעיני: המקרה של אמריקה
- 12. אמצעים בלתי אלימים לביצוע מדיניות חוץ – דיפלומטיה
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 490 – 501 (חובה).
- אבא אבן, הדיפלומטיה החדשה: יחסים בינלאומיים בעידן המודרני (תל-אביב: עידנים/ידיעות אחרונות, 1985) עמ' 258 – 305 (רשות).
- בנימין אקצין, שם עמ' 208 – 218, 279 – 311. (רשות).
- 13. אמצעים בלתי אלימים לביצוע מדיניות חוץ: כלכלה ותלות גומלין בינ"ל.
- ריצ'ארד נ. ופר "תלות הדדית – כלכלית ומדיניות חוץ", בתוך, איתן גלבע שם עמ' 200 – 211 (חובה).
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 224 – 261 (רשות).
- פול קנדי, עלייתן ונפילתן של המעצמות הגדולות (תל-אביב, דביר, 1992) עמ' 402 – 485, 420 – 430 (רשות).
- 14. המשכיות ושנוי – היחב"ל לקראת המאה ה-21
- פול קנדי, עלייתן ונפילתן של המעצמות הגדולות, תל-אביב, דביר, 1992, עמ' 485 – 490 (חובה).
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 610 – 611 (רשות).
- קרל ו. דויטש, "מיזוג בינלאומי" בתוך א. גלבע שם עמ' 171 – 182 (רשות).
- קוהיין ונאיי. "תהליכים וארגונים חוץ לאומיים" בתוך א. גלבע, שם עמ' 183 – 190 (רשות).

חלק ב' : היחסים הבינלאומיים במזרח-התיכון
1. מבוא: המזרח התיכון המימד הגיאופוליטי

- גד גילבר "דמוגרפיה ופוליטיקה במזרח התיכון" בתוך דמוגרפיה ופוליטיקה במדינות ערב (תל-אביב, הוצאת הקיבוץ המאוחד תשנ"ה) עמ' 11 – 28. (חובה)
- איתמר רבינוביץ "החשיבות הגיאופוליטית של המזרח התיכון", בתוך חיים שקד (עורך) מדינות ערב (תל-אביב, משרד הביטחון והוצאה לאור, 1987), עמ' 17 – 26 (רשות).

2. המעגל הערבי-ערבי.

- גד גילבר, כלכלת המזרח התיכון בעת החדשה (תל-אביב הוצאה לאור של משרד הביטחון 1990) עמ' 74 – 121 (חובה).
- שלמה גזית "מלחמת המפרץ המהלכים המדיניים והצבאיים" מתוך אלפר (עורך) מלחמה במפרץ (המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה, הוצאת פפירוס, 1991) עמ' 128 – 148 (רשות).

3. המעגל הערבי-יהודי

- שמעון שמיר, "גורמים ושילבים בסכסוך הערבי-ישראלי" מתוך בנימין נויברגר (עורך) דיפלומטיה בצל העימות, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה 1984 עמ' 71 – 95 (רשות).
- אברהם סלע ושאל משאל, זמן חמס – אלימות ופשרה, הוצאת ידיעות אחרונות (1999). (רשות)

4. סוגיות ביחסי ישראל – ערב

- מיכאל בריצ'ר, ירושלים בתוך נויברגר עורך, דיפלומטיה בצל עימות עמ' 289 – 313 (חובה).
- יאיר עברון, הדילמה הגרעינית של ישראל, (תל-אביב: יד טבנקין, הוצאת הקיבוץ המאוחד 1987) עמ' 175 – 202 (חובה).
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 303 – 336 (רשות).
- אבנר כהן (1993) נשק גרעיני, עמימות ודמוקרטיה בישראל (רשות).
- שי פלדמן (1984) מזרח תיכון גרעיני – סיכונים. (רשות).
- אילן דאוטי, המדיניות הגרעינית של ישראל (רשות).

- לויטה, אריאל ואמילי לנדאו (1994) בעיני הערבים: דימויה הגרעיני של ישראל. ת"א: פפירוס. (רשות).
 - שטיינברג ג'ראלד (מאי 1993) הפיקוח על החימוש במזה"ת, ביטחון ישראל גישה מציאותית נתיב, 14 – 22 (רשות).
 - שטיינברג, ג'ראלד (מרס 1996), ההרתעה הגרעינית – ישראל מול ארה"ב. נתיב 41 – 46 (רשות).
 - אבנר כהן, לקראת עמימות, ישראל והפצצה (תל-אביב, הוצאת שוקן, 2000) עמ' 357 – 376. (רשות).
 - שי פלדמן, ההרתעה הישראלית במבחן מלחמת המפרץ (תל-אביב, הוצאת המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה, 1991) עמ' 170 – 189 (רשות).
 - און וינקלר, דמוגרפיה פוליטית במדינות ערב במאה ה-20, (רעננה, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה 2008) עמ' 18 – 34. (חובה).
 - הדמוגרפיה של המזה"ת (פרק ג' – מתוך הספר: גיאוגרפיה של המזה"ת (פרק ג' – מתוך הספר: גיאוגרפיה של המזה"ת תמורות על סף המאה ה-21 מאת: ארנון סופר/דלית גרוס ילין. (רשות).
 - מתי שטיינברג (תש"ן), לראות את הנולד: הגורם הדמוגרפי בראיית אש"ף (מתוך הספר דמוגרפיה ופוליטיקה במדינות ערב בעריכת עמי איילון וגד גילבר) (רשות).
 - יוסף קורבאז' – שינויים בשיעורי פרייה – האישה בעולם הערבי: היבטים כלכליים ופוליטיים. (רשות).
 - המים במזה"ת – גורם מגביל ומנוף לפיתוח (פרק ו' – מתוך הספר: גיאוגרפיה של המזה"ת) (רשות).
 - המזה"ת על "קו חפרת המים" – כיצד נמנעים עימותים אלימים באיזור – עלאף בעיית המחסור במים. מאת: טוני אלן. (מתוך ספר הגיאוגרפיה של המזה"ת ...) (רשות).
 - גדעון בייגר – סוגיות גיאוגרפיות ופוליטיות בתהליך קביעת הגבול הצפוני של א"י בתקופת המנד"ט (מהספר ארצות הגליל עמ' 427 – 442). (רשות).
 - גדעון בייגר – גבולה של א"י ביום המלח (מתוך הספר עידן מספר 14, 1990), עמ' 56. (רשות).
 - משה ברור – גבולות וספר בנגב (מתוך הספר – ארץ הנגב) (רשות)
 - שלמה רודד – גבול הצפון עם לבנון בתמורות הזמן (רשות)
5. נשק גרעיני
- רועי כוכבי, תנאים מוקדמים ליצירת איזורים מפורזים מנשק גרעיני: המקרה של אמריקה הלטינית. המכון ליחב"ל ע"ש לאונרד דיוויס, ירושלים, 2006, עמ' 39 – 69 – 104 – 106 (חובה).
 - מיכה בר, בקרת נשק וביטחון לאומי, הוצאת משרד הביטחון. (רשות)
6. קביעת מדיניות וקבלת החלטות

- מיכאל בריצ'ר, ירושלים, בתוך נויברגר, עורך, דיפלומטיה בצל עימות עמ' 289 – 313 (חובה). פרוטוקול ופרסום רשמי, מדינת ישראל, מועצת המדינה הזמנית, המדפיס הממשלתי, ירושלים (1948 – 1949). (רשות).

- לורך נתנאל, קורות מלחמת העצמאות, מסדה, ת"א 1958 (רשות).

7. מלחמות ישראל-ערב

- אהרון יריב, "מלחמת ברירה – מלחמת בלית ברירה" מתוך יוסף אלפר (עורך) מלחמת ברירה (תל-אביב הקיבוץ המאוחד – המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה, אוניברסיטת תל-אביב 1985) עמ' 9 – 30 (חובה).
- נתנאל לורך מלחמת ישראל (ירושלים : כתר 1987) עמ' 243 – 267. (חובה).
- מאיר אלרן ושלמה ברום, מלחמת לבנון השנייה – היבטים אסטרטגיים (תל-אביב, ידיעות אחרונות) עמ' 15 – 25, 84 – 100, 145 – 159, 213 – 217. (רשות).
- שמואל גורדון, הרתעה בעימות מוגבל, בתוך קובץ מאמרים – מכון פישר למחקר אסטרטגי אויר וחלל, תל-אביב 2006 עמ' 23 – 40 (רשות).
- אשר ססר, שישה ימים – שלושים שנה מבט חדש על מלחמת ששת הימים (תל-אביב, עם עובד 1999) עמ' 31 – 44, 76 – 101, 125 – 151, 222 – 228 (רשות).
- אפרים ענבר, הויכוח על "מלחמת אין ברירה" בישראל בתוך נויברגר, עורך מלחמות והסדרים – סוגיות נבחרות ביחסי החוץ של ישראל. (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 1992) עמ' 259 – 277 (רשות).

8. מלחמת ששת הימים

- אשר ססר, שישה ימים – שלושים שנה מבט חדש על מלחמת ששת הימים (תל-אביב, עם עובד 1999) עמ' 31 – 44, 76 – 101, 125 – 151, 222 – 228 (חובה)

9. מלחמת לבנון השנייה

- מאיר אלרן ושלמה ברום, מלחמת לבנון השנייה – היבטים אסטרטגיים (תל-אביב, ידיעות אחרונות) עמ' 15 – 25, 84 – 100, 145 – 159, 213 – 217. (חובה).
- שמואל גורדון, הרתעה בעימות מוגבל, בתוך קובץ מאמרים – מכון פישר למחקר אסטרטגי אויר וחלל, תל-אביב 2006 עמ' 23 – 40 (חובה).
- משה ארנס, מלחמה ושלוש במזרח התיכון, ת"א, ידיעות אחרונות, 1995 (רשות).
- אריאל לוויתא, האסטרטגיה הצבאית של ישראל: הגנה והתקפה. ת"א, הקיבוץ המאוחד, 1998 (עמ' 20 – 21) (רשות).
- כתב העת "פוליטיקה", על מלחמת לבנון השנייה, (2008). (רשות).

10. משפט הומאניטרי בינלאומי

- אמנות ג'נבה משנת 1949, והפרוטוקולים הנוספים משנת 1977 (חובה).
- אמנת הנשק הקונבנציונלי משנת 1980 (רשות).
- ארגון הצלב האדום הבינלאומי (רשות).
- צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף, הפוליטיקה העולמית – מגמות ותמורות, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה 2002) עמ' 550 – 570 (רשות).
- אמנת רומא משנת 1999 (רשות).
- אמנת האג משנת 1954 (רשות).
- אמנת הנשק הביולוגי משנת 1972 (רשות).
- אמנת אוטווה משנת 1997 (רשות).

11. מעורבות חיצונית

- משה ז'ק, הסכסוך הישראלי – ערבי בצבת המעצמות, (תל-אביב, הקיבוץ המאוחד 1986) עמ' 9 – 21 (חובה).

12. מדיניות החוץ של ישראל – היבטים מחוץ לסכסוך

- בנימין נויברגר, (עורך) דיפלומטיה בצל העימות, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1984, הפרקים: יחסים עם ארה"ב עמ' 528 – 543, יחסים עם הקהילה האירופית עמ' 528 – 543 (רשות).
- גבריאל שפר, "היחסים המיוחדים בין ארה"ב לישראל" בתוך בנימין נויברגר (עורך) שם 1992 עמ' 391 – 400 (חובה).

13. המשכיות מול שינוי במדיניות החוץ והביטחון של ישראל

- יחזקאל דרור, אסטרטגיה רבתי לישראל, (ירושלים: אקדמון 1989) עמ' 71 – 97 (חובה).
- יהודה בן מאיר, קבלת החלטות בסוגיות הביטחון הלאומי: היבט ישראלי, (תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה אוניברסיטת תל-אביב) עמ' 72 – 97 (רשות).

14. הדרכים לפתרון הסכסוך וסוגיית השלום

- קליינמן אהרון "משא ומתן לקראת הסדרים מדיניים במזרח התיכון", סקירה חודשית (יוני-יולי 1992) עמ' 32 – 31 (רשות).
- שמעון שמיר, "ההשקפה הישראלית על מצרים ועל תהליך השלום: שניות המבט" מתוך בנימין נויברגר, שם (1992) עמ' 513 – 543 (רשות).
- סעדיה תובל, קרט, 1977 – 1979, הסכמי קמפ' דיוויד וחוזה השלום המצרי – ישראל, בתוך נויברגר, עורך מלחמות והסדרים עמ' 93 – 121 (רשות).

- איתמר רבינוביץ, חצי מאה של סכסוך, רבע מאה של תהליך שלום: יחסי ישראל – ערב בשנת החמישים למדינה. בתוך שפירא אניטה, עורכת, עצמאות – חמישים השנים הראשונות. עמ' 409 – 427. (רשות).
 - איתמר רבינוביץ, ישראל וסוריה, רבין ואסד. מתוך סף השלום, (תל-אביב, ידיעות אחרונות, 1998) עמ' 29 – 75. (רשות).
 - אריה גרוניק, יחסי ישראל והאו"ם – שלוש תקופות ושלוש שאלות. מתוך מדיניות חוץ בין עימות להסדרים ישראל 1948 – 2008, (תל-אביב, האוניברסיטה הפתוחה, 2008) עמ' 1080 – 1106. (רשות).
 - תומס פרידמן, העולם הוא שטוח, הוצאת אריה ניר, 2009. (רשות)
 - תומס פרידמן, העולם הגלובלי, החיים במציאות חדשה, הוצאת ניר 2006. (רשות)
 - סמואל הנטינגטון, "התנגשות הציביליזציות" בתוך תכלת (הוצאת מרכז שלם) גיליון מס' 9, אביב תש"ט 2000, עמ' 129 – 157. (רשות)
 - דיויד מקובסקי, "עזה נגד אנאפוליס", מכון ראות, מרץ 2008.
 - דניס רוס: "אחרי אנאפוליס: הצעדים הבאים בתהליך המדיני במזה"ת" ת מכון ראות, מרץ 2008.
15. המזרח התיכון בפתחם של סדרי עולם משתנים
- אהרון קליימן, "השלכות הסדר העולמי החדש על יישוב משבר המזרח-התיכון", מתוך יוסף אלפר (עורך) שם (1991) עמ' 56 – 68. (רשות).
 - שי פלדמן, משה גרונדמן, עורכים לאחר המלחמה בעיראק (תל-אביב, הוצאת משרד הביטחון 2004) עמ' 13 – 22, 35 – 46, 59 – 68, 91 – 100, 117 – 130, 151 – 160. (רשות)
 - שי פלדמן, "סיכויים לפיקוח ובקרת נשק במזרח התיכון", מתוך יוסף אלפר (עורך) שם (1991) עמ' 264 – 348. (רשות).
16. מאמרים בנושאי נשק להשמדה המונית
- אבנר כהן (1993) נשק גרעיני, עמימות ודמוקרטיה בישראל (רשות).
 - שי פלדמן (1984) מזרח תיכון גרעיני – סיכונים. (חובה).
 - רועי כוכבי, תנאים מוקדמים ליצירת אזורים מפורזים מנשק גרעיני: המקרה של אמריקה הלטינית, (ירושלים, האוניברסיטה העברית 2006) עמ' 11 – 22, 39 – 43, 61 – 64, 67 – 70, 104 – 106. (חובה).
 - אילן דאוטי, המדיניות הגרעינית של ישראל (רשות).
 - לויטה, אריאל ואמילי לנדאו (1994) בעיני הערבים: דימויה הגרעיני של ישראל. ת"א: פפירוס. (רשות).

- שטיינברג, ג'ראלד (מאי 1993) הפיקוח על החימוש במזה"ת, ביטחון ישראל גישה מציאותית נתיב, 14 – 22 (רשות).
- שטיינברג, ג'ראלד (מרס 1996), ההרתעה הגרעינית – ישראל מול ארה"ב. נתיב 41 – 46 (רשות).
- אבנר כהן, לקראת עמימות, ישראל והפצצה (תל-אביב, הוצאת שוקן, 2000) עמ' 357 – 376 (רשות).
- שי פלדמן, ההרתעה הישראלית במבחן מלחמת המפרץ (תל-אביב, הוצאת המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה, 1991) עמ' 170 – 189 (רשות).

17. מאמרים בנושא דמוגרפיה.

- און וינקלר, דמוגרפיה פוליטית במדינות ערב במאה ה-20, (רעננה, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה 2008) עמ' 18 – 34. (חובה).
- הדמוגרפיה של המזה"ת (פרק ג' – מתוך הספר: גיאוגרפיה של המזה"ת (פרק ג' – מתוך הספר: גיאוגרפיה של המזה"ת תמורות על סף המאה ה-21 מאת: ארנון סופר/דלית גרוס ילין. (רשות).
- מתי שטיינברג (תש"ן), לראות את הנולד: הגורם הדמוגרפי בראיית אש"ף (מתוך הספר דמוגרפיה ופוליטיקה במדינות ערב בעריכת עמי איילון וגד גילבר) (רשות).
- יוסף קורבאז' – שינויים בשיעורי פרייון – האישה בעולם הערבי: היבטים כלכליים ופוליטיים. (רשות).

18. מאמרים בנושא המים במזה"ת

- המים במזה"ת – גורם מגביל ומנוף לפיתוח (פרק ו' – מתוך הספר: גיאוגרפיה של המזה"ת) (חובה).
- המזה"ת על "קו חפרת המים" – כיצד נמנעים עימותים אלימים באיזור – עלאף בעיית המחסור במים. מאת: טוני אלן. (מתוך ספר הגיאוגרפיה של המזה"ת ...) (רשות).

19. מאמרים בנושא גבולות במזרח התיכון

- גדעון בייגר – סוגיות גיאוגרפיות ופוליטיות בתהליך קביעת הגבול הצפוני של א"י בתקופת המנד"ט (מהספר ארצות הגליל עמ' 427 – 442. (חובה).
- גדעון בייגר – גבולה של א"י בים המלח (מתוך הספר עידן מספר 14, 1990), עמ' 56. (רשות).
- משה ברור – גבולות וספר בנגב (מתוך הספר – ארץ הנגב) (רשות)
- שלמה רודד – גבול הצפון עם לבנון בתמורות הזמן (רשות).

12. נספחים

א. פירוט נושאי לימוד מדע המדינה וכלכלה בכיתה י'

מדע המדינה:

- הגות מדינית – הובס, לוק, רוסו, לנין, מרקס, מקיאווולי.
- מדינות דמוקרטיות, מדינות דיקטטוריות.
- יחסי צבא – חברה.
- קבוצות אינטרס.
- תקשורת ודעת קהל.
- מעורבות פוליטית.

כלכלה

- עוצמה כלכלית, צמיחה כלכלית, תל"ג, תל"ג לנפש.
- כלכלה בינלאומית, תלות גומלין.
- שטרי מטבע בינלאומיים.
- אינפלציה, אבטלה.
- תגמול כלכלי, חרם כלכלי, סגר, תלות כלכלית חד כיוונית, מכסים.
- מדינות מתפתחות, מדינות מפותחות.
- החרם הערבי, נשק הנפט.

ב. משוב לסיור לימודי – במגמת יחב"ל

- היכן התקיים הסיור הלימודי: _____
שם התלמיד: _____ כיתה: _____ תאריך הסיור: _____
• ציין מהם הנושאים שעלו במהלך הסיור

- מתוך הנושאים שציננת בחר בשלושה נושאים והצג אותם תוך התייחסות למושגים, מודלים ותיאוריות שנלמדו בכתה.

- הצג שני נושאים מרכזיים שהוצגו במהלך הסיור והסבר מדוע הם בעלי משמעות וחשיבות מבחינה לאומית ואישית.

ג. משוב על המצגת – במגמת יחב"ל

שם התלמיד: _____ כתה: _____ תאריך: _____
נושא המצגת: _____

- הסבר כיצד המצגת תרמה להבנת הנושא המוצג.

- ציין פרט מושגים תאוריות ומודלים שנלמדו בכיתה ונעשה בהם שימוש במצגת.

- האם ישנם מושגים תאוריות ומודלים שנלמדו בכיתה שלא נעשה בהם שימוש במצגת, ונראה לך שיש להוסיפם. אם כן, פרט ונמק.

ד. הערכת מצגת יחב"ל

נושא המצגת: _____

תאריך המצגת: _____

התלמידים: _____

מדדים להערכת המצגת:

(1) יישום וניתוח מושכל של מושגי יחב"ל – 40%

(2) יישום וניתוח מושכל של מודלים ביחב"ל – 35%

(3) עבודה קבוצתית – 10%

(4) עמידה בלוח זמנים – 5%

(5) מקוריות ויצירתיות בעבודה – 5%

(6) הגשת המצגת בחוברת ערוכה (רשימת ביבליוגרפיה, וכללי כתיבה אקדמית) – 5%

ציון המצגת והערות המורה:

ה. משוב לצפייה בסרט – במגמת יחב"ל

שם התלמיד: _____ כתה: _____ תאריך: _____
שם הסרט: _____

- ציין את נושאי הסרט הקשורים לנושאים שנלמדו בכיתה.

- מתוך הנושאים שציינת, בחר שלושה נושאים והצג אותם תוך התייחסות למושגים, מודלים ותיאוריות שנלמדו בכיתה.

- האם, לדעתך, הסרט תרם להבנת מושגים, מודלים ותיאוריות שנלמדו בכיתה. הסבר כיצד.

ו. תיאור פעילויות ומשימות ייחודיות לתלמיד בתכנית יחב"ל

1. התלמיד יתמודד עם מודלים תיאורטיים ביחסים הבינלאומיים.
2. התלמיד נדרש לנתח תהליך קבלת החלטות באירוע אקטואלי. דוגמאות: פתיחת מלחמה, הסכם שלום, נושא קשה ורחוק מתלמיד ממוצע.
3. התלמיד מבצע עבודות, ועבודת חקר בנושאים אקטואליים למדינת ישראל כגון: בעיות גבולותיה של המדינה, דמוגרפיה, מים, ירושלים, פליטים, נושא מדיניות הגרעין של ישראל, מלחמה והסכמי שלום.
4. התלמיד משתתף בסיוורים לימודיים המקרבים את נושא חומר הלימוד למציאות בה חי התלמיד.
דוגמאות:
 - סיור לימודי לבסיסי חיל האוויר ומוזיאון חיל האוויר – ובכך התלמיד מבין טוב יותר את מושג העוצמה הצבאית שלמד.
 - סיור במוזיאון בתי האוסף שבו מקבל התלמיד הסבר על בניית הכוח הצבאי של ישראל ותהליכי קבלת החלטות הקשורים לנושא.
5. הרצאות ופנלים : התלמיד משתתף בהרצאות מרצה אורח בבית הספר בנושא אקטואלי ובפנלים בהשתתפות אורחים ומורי המגמה ובכך התלמיד מכיר מקרוב חוקרים מהאקדמיה, הצבא, התקשורת והפוליטיקה וכך מרחיבה תלמיד את אופקיו.
6. גולת הכותרת הייחודית של תלמיד יחב"ל היא המצגת בה נדרש התלמיד ליישם את חומר הלימוד התיאורטי, מודלים, מושגים שלמד בניתוח אירוע נבחר.